

ANUARUL

LICEULUI ROM. CAT. DE BĂEȚI DIN ODORHEIU

cu limba de pređare maghiară, cu drept de publicitate conform
autorizațiunii On. Minister al Instrucțiunii Publice No. 260/930

PE ANUL ȘCOLAR 1932—33.

Publicat de directorul liceului:
LUDOVIC BIRÓ.

A magyar tannyelvű és a 260/930 sz. közokt. min. engedéllyel
nyilvánossági jogu

SZÉKELYUDVARHELYI FIU-FŐGIMNÁZIUMNAK

1932—33 TANÉVI

ÉRTESÍTŐJE

Közrebocsátja:
BIRÓ LAJOS
főgimn. igazgató.

ODORHEIU—SZÉKELYUDVARHELY.

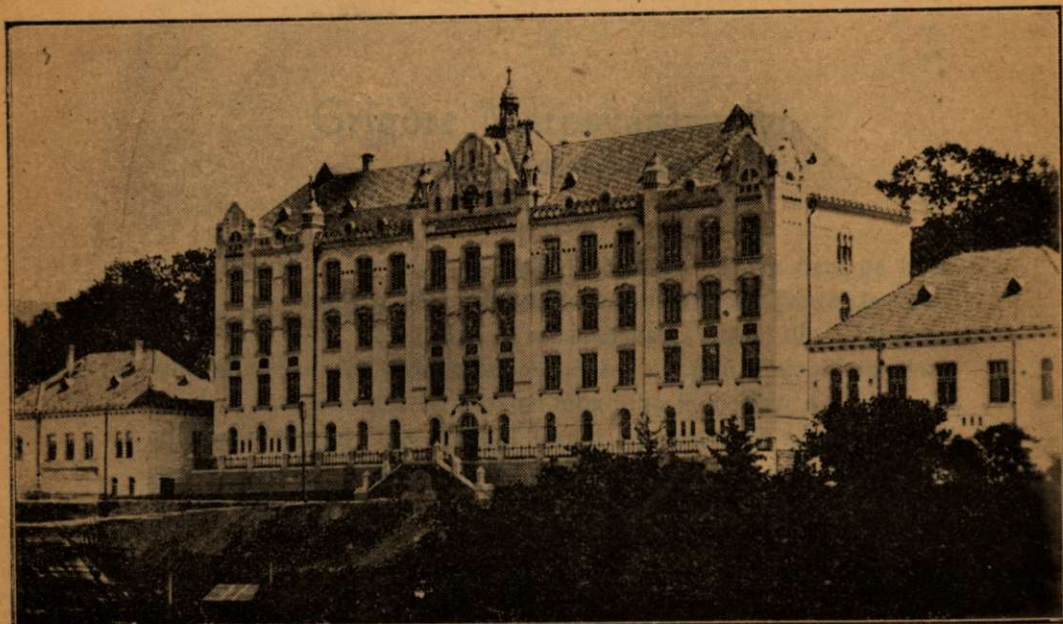
ANUARUL

LICEULUI ROM. CAT. DE BĂEȚI DIN ODORHEIU

cu limba de predare maghiară, cu drept de publicitate conform
autorizațiunii On. Minister al Instrucțiunii Publice No. 260/930.

PE ANUL ȘCOLAR 1932—33.

Publicat de directorul liceului:
LUDOVIC BIRÓ.

A magyar fanyelvű és a 260/930 sz. közokt. min. engedéllyel
nyilvánossági jogu

SZÉKELYUDVARHELYI FIU-FŐGIMNÁZIUMNAK

1932—33 TANÉVI

ÉRTESÍTŐJE

Közrebocsátja:
BIRÓ LAJOS
főgimn. igazgató.

ODORHEIU—SZÉKELYUDVARHELY.

ANNUAL

... FROM THE ...
... of ...
... of ...

THE ... 1925-26

...
...

42927

...
...
...

ERSTE

...
...
...

...

I.

Grigore Marosvásárhelyi,

intemeietorul institutului.

(1561—1623.)

Acum câțiva ani au eșit la lumină câteva date pe baza cărora s'a stabilit, că între școlile secundare susținute de Consiliul Diocesan Rom. Cat. Transilvănean, liceul din Odorheiu este al treilea în seria cronologică a înființării. Cele dintâi licee catolice s'au înființat în Cluj și Alba-Iulia în același an. Tustrele au fost înființate de părinții iezuiți colonizați de marele și religiosul Ștefan Báthory, principele Ardealului și regele Poloniei. Acești Iezuiți au regenerat viața religioasă și învățământul catolic după reformația religioasă. Intemeierea institutului nostru se datorește lui Grigore Marosvásárhelyi, care a fost unul dintre cei mai zeloși și erudiți Iezuiți.

Deoarece acum este aniversarea de 340 de ani a actului de întemeiere și deoarece meritele marelui fondator încă n'au fost apreciate în coloanele Anuarului nostru, am socotit, că este o datorie plăcută ca să sintetizăm datele relative la viața ilustrului bărbat și să remarcăm momentele mai însemnate din activitatea sa și arătându-le elevilor să ia pildă și să vadă că ce poate produce o voință tare și o hotărîre perseverantă.

Fiecare națiune e mândră de figurile ei mari și cu drept cuvânt. Dintre aceste însă în primul rând trebuie să ne gândim la acele, cari au pus bazele culturii și au întemeiat școli, fiindcă prin aceste fapte au servit cultura neamului lor și a întregii omeniri.

Deci și noi suntem mândrii că școala metropolei secuiești de la poalele Harghitei, a fost întemeiată de Grigore Marosvársárhelyi. Școală secuiască fondată de secuiu, fiindcă el a fost secuiu în toată puterea cuvântului.

S'a născut în Târgu-Mureș, sau cum s'a numit atunci: Oșorheiul-Secuiesc, în anul 1561. Se trage dintr'o familie nobilă. Tatăl său s'a numit Grigore Mészáros. Părinții lui au mai avut un copil: Valentin. Acesta avu o fetiță: Catiță, care mai târziu deveni soția lui Pavel Csenteri.

Casa lor era așezată în strada 'Sf. Cozma (azi Str. Claustrului) la poala cetății. La 1613 însă a fost dărâmată cu ocazia răsăritului tătaro-turce, temându-se că dușmanii o vor aprinde și atunci și cetatea va lua foc. Familia reclamându și dreptul, a fost răsplătită cu o altă casă, iar lui Grigore, orașul i-a plătit ca sumă de despăgubire 150 de zloți prin un contract încheiat în fața martorilor. Ladislau Balogh și Toma Koncz.

În această casă de sub poalele cetății s'a pregătit Grigore încă din copilărie pentru munca nobilă, ce avea să o desfășure în ordinul renumit al Iezuiților. Imbrăcând haina călugărescă deveni de curând cunoscut, prin răspândirea adevăturilor evanghelice. Toată activitatea sa, se caracterizează prin tenacitate secuiască și voință oțelită.

Când trupeșe și sufletește a fost bine dezvoltat și s'a simțit tare de a fi ostaș al evangheliei lui Hristos, în vârstă de 23 de ani, părăsi satul său natal și pe mamă sa, care l-a iubit atât de mult și părăsi pe fratele său unic și luă rămas bun dela Secuimea pitorească, unde și-a petrecut anii copilăriei. S'a dus pe câmpiile polone și în Vilna a intrat în ordinul Iezuiților în anul 1584. Numele său familiar »Mészáros«, l-a schimbat cu numele orașului natal după obiceiul timpului. El era chemat pentru îndreptarea defectelor și viciilor omenești. După terminarea anilor de noviciat și după ascultarea logicei și a dialecticei, în anul 1584 — deja îl găsim în mănăstirea din Cluj, unde între 15 tovarăși el și Valentin Ladó au fost cei dintâi secuii, cari au intrat în ordinul Iezuiților. Cu toate că încă era noviciu, totuși a predat în clasele inferioare, ba chiar a fost trimis în misiune în satele învecinate.

Când a terminat instrucția călugărească și a fost hirotonit, autoritățile bisericești l-au trimis în anul 1593 în Odorheiu, metropola Secuimii. Atunci avea 32 de ani. În Odorheiu a continuat munca restaurației catolice, munca începută de Ioan Mediomontanus (care pare a fi Valentin Ladó) iezuit, care cu ajutorul lui Valentin Mindszenti, căpitanul cetății și al Anei Bánfi, soția căpitanului, a reparat biserica din cetate în anul precedent, deoarece biserica a fost închisă și profanizată de Ariani. Cu activitatea lui Vásárhelyi s'a regenerat catholicismul. El și-a îndeplinit misiunea conștiincios. Ca un premergător al lui Petru Pázmány cu farmecul cuvântului, convingerea minții și cu înflăcărea inimii a recâștigat sufletele rătăcite pentru credința catolică. Activitatea sa apostolică încă dela început a avut succes vădit. 250 de suflete îmbrățișează religia catolică și botează pe cei de 10, 20 și 25 de ani.

El știa foarte bine, că biserica, școala și presa sunt acei trei factori cu cari se poate lucra pentru împărăția lui Hristos. Deci el a propovăduit adevărurile evangelice nu numai oamenilor, ci adună în jurul său și pe copiii doritori de învățatură și în 1593 deschide școala iezuită din Odorheiu, care este înaintașul liceului de azi și care, în acel timp cuprindea și școala primară și cea secundară. Cât de mare era erudiția lui și cât de simpatică era persoana lui, se vede din faptul că încă în anul înființării școala a avut 100 de elevi, pe cari îi învăța cu cunoscuta metodă iezuită pe care el a însușit-o în colegiul din Cluj. Pe lângă educația și învățarea tineretului nu se uită nici de credincioșii săi și la 1594 reocupă biserica Sf. Nicolae, care era în posesiunea reformașilor de 35 de ani. În oraș și în împrejurimile lui a convertit mai mult decât 200 de suflete la religia catolică. Când a terminat munca întemeierii, în Maiu 1594 predă parohia și școala unui paroh mirean și el merge în ajutorul celorlalți Iezuți bântuiți de ciumă. Cu plecarea sa însă școala noastră n'a fost părăsită definitiv de Iezuți. Peste câteva decenii a călcat în urma lui vestitul Iezuit, Matia Sámbar, pe timpul căruia s'a ridicat cel dintâiu edificiu permanent pentru școală. Până ce Dr. Bitay Árpád n'a descoperit pe Marosvásárhelyi, Sámbar era considerat ca fondator al institutului nostru.

Grigore Marosvásárhelyi a plecat cu sufletul liniștit din Odorheiu. În Cluj a continuat activitatea sa pentru slăvirea lui Dumnezeu. Peste câțiva ani traduce și editează Catechismul lui Petru Canisius. (Cluj, 1599.) Petru Canisius, a fost un Iezuit, care a întemeiat cea dintâia Congregație Mariană în Freiburgul helvețian și a fost regeneratorul catolicismului german și austriac. Traducerea lui Marosvásárhelyi a fost atât de bine primită și cetită încât s'au tipărit în mai multe ediții încă în viața sa. Însemnătatea acestei cărți constă în faptul că în fruntea ei publică și un calendar cu numele Papilor și regilor unguri în ordine cronologică.

Un scriitor bisericesc a spus că Iezuiții au răsărit pe cerul bisericii catolice ca »sidera errantia«, comete pribege, de multeori acolo, unde norii primejdioși se adunau asupra ei. Adevărul acestei afirmațiuni s'a dovedit întocmai prin viața lui Marosvásárhelyi. După activitatea roditoare desfășurată în Cluj și Odorheiu, la 1604 îl găsim ca predicator în Oradea, de unde fu silit să fugă — dinaintea Turcilor — în Lelesz din județul Zemplén. Ca ostașul ordinului Iezuiților însă n'a părăsit câmpul de luptă. Peste puțin timp apare figura lui nobilă în Alsó Lendva, apoi în Pécs, unde a propovăduit adevărurile evanghelice catolicilor apăsăți de jugul turcesc. Aici de multeori a fost în pericol viața lui, ba chiar a fost osândit la moarte de un pașă turcesc, fiindcă a fost acuzat de dușmani că a pus în circulație un calendar nou. De moarte a scăpat numai prin intervenția lui Gavril Bethlen, principele ardelean, care tocmai atunci era în Pécs (1613). La invitarea acestuia se reintoarce în Ardeal, unde ia conducerea mănăstirii din Alba-Iulia, pe care o guvernează cu multă pricepere și a fost duhovnicul mai multor magnați ardeleni. Pe la sfârșitul vieții sale a vizitat orașul său natal și a privit cu multă durere de inimă ruinele casei sale. În acest timp a fost despăgubit de către oraș, cum s'a amintit mai sus.

Misiunea triplă a ordinului iezuit, care a dus o viață bântuită de valuri, a fost: predica, școala și presa. Această misiune a fost îndeplinită întocmai de Marosvásárhelyi. Deși predicile sale convingătoare și vestite n'au fost puse sub tipar, totuși afară de traducerea Catechismului lui Canisius, a mai scris

încă multe lucrări. Prin aceste lucrări a devenit nu numai precursorul prozei religioase din epoca contra reformatiei, ci a dat cărți prețioase colegilor lui și credincioșilor, cari doriau să se întărească în credința lui Isus. Sunt vestite operele sale următoare: meditații despre Evangelie și Epistole, traducerea ungurească a cărții lui Toma Kempis, Urmarea lui Hristos (care a prevenit cu 30 de ani traducerea lui Pázmány), Isus Maria, Summa faptelor bune și rele dela începutul lumii. Aceste au fost atât de mult apreciate, încât s'au publicat în mai multe ediții și de când au fost desmormântate și recensate de Carol Szabó în Régi Magyar Könyvtár, ele sunt exemplarele prețioase și mult păzite ale bibliotecilor.

Lucrările sale dau dovadă de o temeinică cunoaștere a Sf. Scripturi și științelor. În meditațiile sale bazate pe Sf. Scriptură, nu polemizează, ci arată prin accente puternice importanța mântuirii sufletești și groaza afuriseniei și în fața argumentelor cititorii trebuie să se inchine. Și azi sunt demne de ținut în minte meditațiile despre viața desfrănată și bețivă, despre vițiile trușei, dar sunt demne de ținut în minte cuvintele acelea cu cari incheie o meditație: *»Pentru patimele lui Isus cel răstignit vă rog pe voi, cari vreți mântuirea sufletului, ca să luați aminte pânăce aveți vreme ca să vă împăcați cu Dumnezeu, ca în ceasul morții să nu fiți judecați de Domnul, care vă ia samă și de vorbirea trușă«*. Tovarășilor lui asemenea le dă sfaturi pentru mântuire când zice: *»Vai, amară este pâinea lui Hristos în lumea de apoi dacă acei, pe cari i a însărcinat cu împărțirea ei, o folosesc pentru lucruri străine, pentru pompa lumii pentru lucruri deșerte și nu iau în considerare învățăturile bisericii«*. În alt loc accentuiază importanța postului: *»Este plăcut lui Dumnezeu, dacă cineva postește pentru memoria celor șapte dureri ale Mariei«*.

E păcat că lucrarea, despre faptele bune și rele, care are o întindere de 706 de pagini, n'a putut fi mântuită din cauza împrejurărilor precum el spune: corectorii cărții au fost ucși pentru religia catolică, iar tipograful cu toată familia lui a murit de ciumă înainte de a o termina. Marosvásárhelyi a decedat în anul apariției cărții defectuoase, la 18 Oct. 1623, după o carieră

sbuciumoasă, dar bogată. Era de 62 de ani. Osemintele lui odihnesc în Cluj.

Gloriosule fundator al institutului nostru, până ce se va găsi cineva ca să ți aprecieze activitatea ta de predicator, de fondator de școală și de scriitor, primește devotamentul adânc și recunoscător dela cărmuitorul modest al strămosescului tău institut și dela profesorii și elevii lui, tu, care ai fost luptătorul cel mai inflăcărat al culturii creștine și al redesteptării catolice, tu, care ai fost premergătorul cel mai ilustru al lui Petru Pázmány, noi te vom păstra în inimile noastre în vecii vecilor !

Biró Ludovic.

Isvoarele consultate : Vezi la sfârșitul textului maghiar.

Marosvásárhelyi Geryely,

intézetünk alapítója.

(1561—1623.)

Néhány évvel ezelőtt napvilágra került adatok alapján kétségtelen megállapítást nyert, hogy az Erdélyi Róm. Kath. Egyházmegyei Tanácstól fenntartott középiskolák közül az alapítás idejét tekintve a székelyudvarhelyi a harmadik helyen áll s az egyidőben keletkezett kolozsvári és gyulafehérvári ikertestvér kath. iskoláknak a kisebbik testvére. Mind a hármat a nagynevű és vallásos buzgóságu Báthory István erdélyi fejedelemtől és lengyel királytól megtelepített Jézus-társasági atyák alapították, akik Erdélyben a reformáció hullámverései után a kath. hitélet és tanításügy újjáteremtői voltak. Intézetünk megalapításának dicsőséges ténye Marosvásárhelyi Gergelynek, az akkor még fiatal Jézus-Társaság egyik legbuzgóbb és legképzettebb tagjának nevéhez fűződik.

Minthogy az alapítás tényének most van 340 éves évfordulója s minthogy a nagy alapító érdemei Értesítőnk hazájain eddig még méltatva nem voltak, nemcsak helyénvaló, de egyenesen kötelességszerű cselekedetnek látszik, hogy a dicső emlékü férfiú élete történetének eddig felkutatott adatait összefoglaljuk és munkás életének kiemelkedő mozzanatait ifjuságunk elé vetítsük, hogy lássa és csodálja, hogy mit művelhet a törhetetlen akaraterő és a tudással párosult nemes elszántság.

Minden nemzet büszke az ő nagyjaira és méltán. Ezek között is azonban azokra kell a legnagyobb tisztelettel és kegyelettel tekintenünk, akik kulturát ágyaztak, iskolát alapítottak,

mert ezzel a tettükkel nemcsak fajuknak, hanem az egész emberi művelődésnek a szent ügyét szolgálták.

Nekünk is nagy büszkeségünk, hogy a Hargita alatt levő metropolis időkkel dacoló, viharokat álló iskolájának Marosvásárhelyi Gergely volt az alapítója. Székely iskolának székely ember, mert ő izig-vérig az volt. Bölcsője Marosvásárhelyt, vagy amint akkor nevezték: Székelyvásárhelyt ringott, ott pillantotta meg a napvilágot az 1561. esztendőben. Nemesi családból származott. Atyját Mészáros Gergelynek hívták. Szüleinek rajta kívül még egy fiugyermeke volt: Bálint. Ennek pedig egy leánya: Kata, aki később Csenteri Pál neje lett.

Nemesi házuk a *Szent Kozma (ma Kolostor)* utcában a vár tövében állott, de azt az 1613. körüli tatár-török dúlások idején, nehogy az felgyujtatván, a vár is tüzet fogjon, szétrombolták, azonban a család, jogát követelvén, más nemesi házat kapott s Gergelyt is később a város, Balogh László és Koncz Tamás tanuk előtt kelt szerződés szerint 150 forintnyi kárpótásban részesítette.

Ebben a vár tövében álló, de később pusztulásra ítélt nemesi házban Gergely már zsenge gyermekkorától kezdve nemesi munkára készült, szorgalmasan képezte magát, hogy aztán, időskultával, az alig pár évtizeddel azelőtt megalakult s máris nagy hírnévre emelkedett rendnek, a Jézus Társaságának, küzdő katonája lehessen, hogy a krisztusi tűz lángragyujtásában az élet minden vonalán s a világ mind a négy tájékán székely szívóssággal és soha nem lankadó akaraterővel működjék.

Amikor testileg és szellemileg annyira fejlődött, hogy elég erősnek érezte magát, hogy Krisztus evangéliumának hirdető katonája lehessen, 23 éves korában elhagyta szülővárosát, elszakadt özv. édesanyjától, aki a szülői szeretet melegével vette körül, el hön szeretett egyetlen testvérétől, búcsut mondott a vadregényes Székelyföldnek, ahol ifjuságának munkás éveit és napjai lezajlottak, elment a lengyel mezőkre s Vilna városában 1584-ben beöltözött a jezsuita rendbe. Családi, Mészáros nevét, az akkori kor szokása szerint szülővárosa nevével cserélte fel, mert ő nemes elhivatással az emberi hibák, az emberi félszések nyesegetésére vállalkozott. A próbaévek sikeres kiállása, a

logika s az önismeret és vitatkozás tanának lehallgatása után, beöltözésének harmadik évében, 1587-ben már Erdély szívében, a kolozsvári rendházban találjuk, ahol 15 társa között ő és a szintén székely Ladó Bálint voltak azok, akik a magyar nyelvet az édes anyatejjel szívták magukba s a Székelyföldről a Jézus-Társaság első katonái voltak. Bár még ujonc (novitius), de már tanít a legelső osztályban, máskor pedig a környéken és meszszebbre fekvő vidéken tart missziókat.

Amikor pedig a rendi kikézésnek minden fokozatán átment és felszentelték, férfikora küszöbén, 1593-ban, 32 éves korában, Udvarhelyre, a Székelyföld gócpontjába küldötték előjárói, hogy azt a szép munkát, amit az áriánusoktól bezárt és profanizált udvarhelyi várbeli templom rendbehozatalával és sűrűn látogatott isteni tiszteletek tartásával Mediomontanus János rendtársa (aki aligha nem Ladó Bálint volt) a kath. Mindszenti Bálint várkapitány és neje Bánfi Anna támogatásával az előző év karácsonyán megkezdett, tovább folytassa, az elhintett magot csirázásba szökkentse, hogy abból újra a katolicizmus dusan termő fája növekedjék ki. És ő a megbízatásnak nemes székelyhez méltó elhivatással felelt meg. Mint Pázmány Péter nagy munkájának úttörője és előharcosa, az élőszo varázserejével, az értelem meggyőzésével és a szív lángragyujtásával édesgette vissza az eltévedt bárányokat a kath. hit üdítő forrásához. Mindjárt működése kezdetén apostoli buzgólkodására 250-en veszik fel a kath. hitet s tömegesen kereszteli meg a 10, 20, 25 éveseket, akik még a szent kereszttségben nem részesültek.

Nagyon jól tudta, hogy a templom, az iskola és a sajtó az a három szilárd pont, ahol a lábat meg lehet vetni s amelyeknek segítségével Krisztus országáért sikeresen lehet harcolni. Tehát nemcsak a hiveknek hirdeti a hitigazságokat, hanem maga köré gyűjti a zsenge gyermekeket, a tanulni vágyó ifjakat s *1593-ban megnyitja az udvarhelyi jezsuita iskolát, a mai főgimnázium őseit, amely az akkori kor szokása szerint egyesítette magában az elemi iskolát és középiskolát.* Hogy mennyire vonzó volt egyénisége és nagy tudása, bizonyítja az a körülmény, hogy iskolájának már az alapítás évében 100 növendéke volt, akiket azzal a jól bevált jezsuita módszerrel tanított, amit már előzőleg

a kolozsvári kollégiumban elsajátított. Az ifjuság nevelése és oktatása mellett továbbra is gondját viseli a hivek lelki ügyének is és 1594 ben visszafoglalja a 35 év óta ujhítűek kezén lévő Szent-Miklós templomot. A városból és a környékből több mint 2000 hívőt térít vissza a kath. vallásra. És amikor alapozó nagy munkáját befejezte, 1595 május havában a megszervezett plebániát és iskolát világi plebánosnak adja át, hogy a pestis által megtizedelt rendtársainak más helyen lehessen segítségére. Azonban vele a jezsuiták kapcsolata nem szűnik meg intézetünkkel. Másfél emberöltő mulva nyomába lép a hozzá méltó nagy Sámbar Mátyás, akit Bitay Árpád dr., történettudósunk néhány évvel ezelőtt történt felfedezéséig iskolánk alapítójának tartottunk abból az okból, mert az eddig ismert adatok alapján az ő idejében épült az iskolánk első állandó hajléka.

Marosvásárhelyi Gergely Udvarhelyről a jól végzett munka édes tudatával térhetett vissza Kolozsvárra, hogy újabb nagy és Isten dicsőségét szolgáló munkát vállaljon magára. Pár év mulva lefordítja és kiadja (1599. Kolozsvár) Canisius Péternek, a később szentté avatott nagy jezsuitának, a svájci freiburgi első Mária Kongregáció megalapítójának, a németországi és ausztriai katechizmus újjáteremtőjének Katechizmusát, mely munkája annyira kapós és közkedvelt volt, hogy életében több kiadást ért. Nagy érdeme, hogy ennek a fordításnak elején naptárt is ad, amelyben a pápák és magyar királyok neveit is közli időrendi sorrendben.

Egy egyháziró azt mondja, hogy a jezsuiták, mint sidera errantia, bolygó csillagok tűntek fel az egyház egén, sokszor ott, ahol legsötétebben gomolyogtak a vihartjósuló felhők. Ennek a mondásnak igazságát Marosvásárhelyi Gergely élete is fényesen példázza. Kolozsvári és udvarhelyi munkakörének sikeres betöltése után, mint igehirdetőt előbb Nagyváradon találjuk (1604), ahonnan a török fenyegető magatartása miatt a messzi zempléni Leleszre menekült. De nem azért volt a Jézus Társaságnak harcos katonája, hogy gyáván ott hagyja a harcmezőt. Rövid idő mulva a Dunántulon, Alsó Lendván, majd pedig Pécsen tűnik fel nemes alakja, ahol a török uralom alatt sinlődő kath. hiveknek rendtársai közül ő hirdeti elsőnek az Isten ígését. Élete itt is nem egyszer forgott veszedelemben, sőt a török basa halálra

is ítélte, mivel ellenségei bevádolták, hogy új, megjavított naptárt hozott forgalomba. A haláltól azonban megmentette az éppen akkor (1613) Pécssett időző, nemes lelkű Bethlen Gábor erdélyi fejedelem, akinek hívására visszatért a bércei Erdélybe s átvette a gyulafehérvári rendház vezetését s azt egy évtizeden át a legnagyobb bölcseséggel kormányozta és egyben több erdélyi főurnak is udvari papja volt. Élete vége felé meglátogatta szülővárosát is és mély szomorúsággal szemlélte a neki egykor anynyira kedves nemesi házuk romjait. Ekkor részesült a város részéről a már említett kárpótlásban.

A mozgalmas és hányatott életű, de mindenütt sikert arató és dicsőséget szerző nagy jezsuita rendjének hármasként hivatását: a hitszónoklat, az iskola és sajtó terén való működést fényesen töltötte be. Korában híres és meggyőző missziós beszédeit nem bocsátotta ugyan sajtó alá, de Canisius nagybecsű és sok kiadást ért Kátéjának lefordításán kívül más hasznos munkákat is irt, nem csak azért, hogy uttörője legyen az ellenreformáció kora vallásos és értekező prózájának, hanem főképpen azért, hogy hasznos könyveket adjon lelkészársainak és a hitben megerősödni kívánó híveknek kezébe. Az Evangéliumokról és az Episztolákról szóló elmékedései, Kempis Tamás Krisztus követése című művének Pázmányt 30 évvel megelőző első magyar fordítása, Jézus-Mária, a Világ kezdetétől fogva jóságos és gonosz cselekedeteknek summái c. művei annyira értékesek és közkedveltek voltak, hogy több kiadást is értek és mióta azokat Szabó Károly felfedezte és a Régi Magyar Könyvtárban ismertette, a könyvtáraknak is féltve őrzött, ritka, becses példányai.

Munkái a Szentírás és a világi tudományok alapos ismeretéről tanuskodnak. A szentirási helyekhez fűzött meggyőző érvelésű elmékedéseiben nem vitáz, hanem az örök üdvösség végtelen fontosságát és a kárhozát iszonyatosságát olyan erős szónoki aláfestéssel köti olvasói lelkére, hogy azok az érvelések sulya előtt kénytelenek meghódolni. A tobzódásról, a részegségről és a testi fertelmes vétkekről szóló elmékedései ma is megszivlelendők, de megszivlelendők azok a szavai is, amelyekkel egyik elmékedését így fejezi be: »*A megfeszített Jézus kinszenvedésére kérlek, kik üdvözülni akartok, hogy gondolatok, mig*

üdötök vagyon, Istenetekkel való megbékélésre, hogy halálotok óráján ne véssetek ítéletbe az Úrtól, ki még csak a hivalkodó beszédről is kemény számat veszen«. Az örök üdvösség munkálására lelkesítő intelmeiből jut paptársainak is, amidőn így szól: »Oh, mely keserű kenyér a Krisztus kenyere a másvilágon, kit itt e világon sáfáira bizott, ha idegenekre, világi pompára, elmulandó keresetekre osztják, az egyház pásztorságát nem tekintvén«. Máshelyt pedig a bűjtölésnek érdemszerző hasznát emeli ki és ajánlja, hogy: »Isten előtt kedves, aki megbűjtöli Szűz Mária hét epegésének emlékezetét«.

Sajnálni lehet, hogy a 706 oldalt számláló utolsó műve a jóságos és gonosz cselekedetekről befejezetlen, de ennek nem ő, hanem a körülmények voltak okai, mert, amint írja: a könyvnek korrektorai kath. vallásukért megölettek s a nyomtató mester is, mielőtt bevégezhetné volna, házanépével együtt pestisben meghalt. Ő is csonkán maradt művének megjelenési évében, 1623. őszének október 18-án, egy küzdelmes, de szépen megfutott és eredményekben gazdag pálya után, 62 éves korában elköltözött az élők sorából. Porai Erdély szívében, Kolozsvárt pihennek.

Főgimnáziumunk dicső alapítója, addig is, míg hithirdető, iskolaszervező és írói pályádnak szakavatott méltatója akad, fogadd ősi intézeted igénytelen kormányosának és az ifjuság nevelésén fáradozó tanároknak és a tanulóifjuságnak hálás megemlékezését, soha el nem muló kegyeletét, akiknek szívében mindig úgy fogsz élni, mint a kath. ujjászületésnek és a keresztény közművelődésnek egyik lángbuzgalmu harcosa és Pázmány Péter munkájának egyik leglelkesebb előkészítője.

Biró Lajos.

Források: Szinnyi József: Magyar írók élete és munkái VIII, k. 684—686 l. XIV. k. 976—977 l. Ferenczy—Danielik: Magyar írók. I. k. 607. l. Magyar Sion 1879. évf. 98—99 l. Szabó Károly: Régi Magyar Könyvtár I. 148., 178., 215., 216., 236., 244. l. Veress Endre: Fontes Rerum Transylvaniarum II. k. 212. l. Figyelő 1889. XXVI. Magyar Könyv Szemle 1889. évf. 205. l. A Hírnök XIX. évf. 24. sz. Veszely Károly: Erdélyi Katholikus Hítszónok. I. köt. XI. l.

II.

Datele privitoare la istoria acestui an școlar.

Caracterul institutului nostru. Institutul nostru poartă numele de »Liceul rom. cat. de băeți cu drept de publicitate, cu limbă de predare maghiară«. Ca înaintașul lui din evul mediu se poate considera școala călugărilor dominicani, care s'a desființat între valurile reformațiunii în mijlocul secolului al XVI-lea. Peste patruzeci de ani, în anul 1593, s'a renăscut școala lor, și anume din râvna lezuiților, dintre cari cel dintâiu, Mediomontanus Ioan, a sosit în orașul nostru la Crăciunul anului 1592 și a început munca restaurării catolice cu sprijinul comandantului de castel Mindszenti Valentin și al soției sale Bánfi Ana. În anul următor îl aflăm aici pe Marosvásárhelyi Grigore, care a tradus Catechismul lui Canisius în ungurește. Școala a avut imediat în anul înființării, în 1593, o sută de elevi. Iezuiții au clădit edificiul întâiu al institutului cam pe la 1650 în dealul dinspre nord dela clădirea parohiei; ei au condus și au susținut institutul până la 1774. După desființarea ordinului iezuit, comisia catolică formată în sânul guvernului superior și-a luat îngrijirea institutului, a numit pe profesori și a condus toate afacerile institutului pe cheltuelile fondului de învățământ catolic ardelean până la 1866, când în locul autorității școlare superioare de mai înainte a venit Statusul catolic (azi Cons. Dir. al Diocezei Rom. Cat. Trans.) înzestrat pe atunci cu drepturi autonome, care-l susține și-l conduce și în zilele de azi. Școala noastră s'a organizat la început după modelul școlilor vechi umane și dela 1809 până la

1831 s'a numit »Gymnasium regium«, în deceniul al cincelea al secolului trecut a devenit gimnaziu superior rom. cat. Clădirea veche a stat în serviciul creșterii și învățământului mai mult de doua sute de ani. Susținătorul a clădit la 1890 un edificiu nou cu cheltuelile sale proprii, care după optsprezece ani a devenit internat. Școala noastră modernă de azi s'a clădit la 1909—10 în locul internatului vechiu pe cheltuelile susținătorului. Programa analitică este Statului.

Susținerea școlăii. Susținătorul școlăii este Cons. Dir. al Diocezei rom. cat. transilvănene, care o susține din fondul de studii, din taxele școlare. Susținerea a costat în acest an școlar Lei 1,394,937.

Durata anului școlar. După înscrierea elevilor și după examenele dela începutul anului școlar în ziua de 15 Sept. au avut loc serviciul divin Veni sancte și citirea regulamentelor școlare. Prelegerile s'au început în ziua de 16 Sept. și au decurs conform programelor în vigoare, fiind intrerupte de vacanțele regulamentare, până la 15 Iunie, afară de cl. IV-a, și a VII-a, unde s'au terminat cursurile în ziua de 10 Iunie. În ziua de 21 Iunie după ce s'a ținut Te Deum, directorul în cadrul unei serbări, a făcut o dare de seamă despre evenimentele mai importante din decursul anului, a anunțat rezultatul obținut, a distribuit premiile și a dat câteva îndrumări referitor la viitorul an școlar. Atuncia au luat rămas bun dela liceu elevii din cl. VII a, cărora profesorul dirigente Jakó Albert le-a dat câteva îndrumări într o cuvântare călduroasă.

Chestiuni personale. Corpul profesoral împreună cu directorul a constat din 9 prof. titulari, 4 suplinitori, 1 medic școlar și 5 prof. cu oare. Făță de anul anterior în sânul corpului profesoral s'au făcut următoarele schimbări: Bende Vilhelm prof. suplinitor la 1 Nov. a fost încorporat pentru serviciul militar, Veress Bela prof. suplinitor terminând serviciul militar a beneficiat de un concediu de studii pentru a câștiga calificația. Dintre profesorii cu ore a părăsit liceul Dr. Ioan Kósa și Vasile Ghibedea. Posturile vacante au fost suplinite în mod conștiincios de Szabó Andrei director al Coleg. reformat, Lévy Ludovic Dr. prof. la școala normală ref., Bányai Ioan prof. la școala de arte

și meserii, Halmágyi Samuil și Trifon Pușcariu profesori la liceul de stat. Profesorii cu oare au câștigat cu munca lor conștiințioasă tot prestigiul liceului nostru. Dintre profesorii titulari la sfârșitul anului Jancsó Bela a implinit 25 de ani de activitate în învățământ, iar Spanyol Pavel 35 de ani de activitate. Cu această ocazie colegii noștri au fost salutați în cadrul serbării de închidere a anului școlar, când li s'au predat adresa recunoscătoare din partea autorității susținătoare. Spanyol Pavel pentru recunoașterea activității sale prețioase a primit titlul de director.

Starea sanitară a întregului corp profesoral în general a fost mulțumitoare. La începutul anului a fost supliniit 2 săptămâni prof. Jakó Albert, care a suferit de apendicită. Supliniri de câteva zile au fost și în decursul anului, unii suferind de influență.

Opra Benedict prof. suplinitor a beneficiat de un concediu mai lung pentru absolvirea Seminarului Pedagogic. Specialitatea lui a fost predată cu autorizație ministerială în lunile Martie și Aprilie de absolventul Heszke Bela cu mare sârguință și bună pregătire.

Profesorul titular Khell Ștefan dela 1 Iunie 1933, a primit gradația a 2 a.

Dintre angajații institutului nostru a decedat din viață neașteptat în ziua de 14 Iunie Könczey Ștefan mecanic la vârsta de 53 de ani. A fost un bun și sârguincios muncitor al institutului nostru timp de 22 de ani. La înmormântarea sa s'au manifestat regretele întregului corp profesoral prin cuvântarea funebră a prof. Frölich Otto, care a arătat meritele cinstite ale decedatului.

Gândul nostru s'a îndreptat și asupra marilor oameni pedagogi ai institutului a căror amintire o cultivăm și o păstrăm cu evlavie. În acest scop colegul nostru Spanyol Pavel a făcut portretul renumitului director și marelui orator iesuit Sámbar Matei. Sala de profesori a fost împodobită cu fotografiile mărite de Kovács Ștefan, ale directorilor: Török Francisc, Kovács Anton, Rieger Gotfried, Kóródy Andrei, Soó Gaspar, Tamás Albert și Szlavik Francisc și cu statua P. Sf. S. Episcop al nostru, directorul nostru suprem, cari ne indeamnă cu pilda lor la munca sârguincioasă.

Activitatea literară și socială a corpului profesoral în acest an școlar a fost următoare: *Biró Ludovic* deputat în Cons. Dir. al Diecezei Trans., curator al comunei bisericești, consilier orașenesc, președintele subsecției locale și al sectorului Unirii Poporului rom. cat. Transilvănene, copreședinte al Societății de lectură a burghezimei, controlor al Reuniunii Filantropice a Femeilor și al Reuniunii de Altar. A ținut conferințe succesive în Reuniunea Kolping despre tehnica recitării, a rostit o cuvântare la serbarea cu program al Reuniunii de Altar și la serbările Societății Unirii Poporului rom. cat. și Kolping. A scris articole în Almanachul Erdélyi Tudósító, în Erdélyi Lapok, în Székely Közélet și în anuarul institutului nostru. *Dr. Dobos Francisc*, membru consistorial, secretarul Unirii Poporului rom. cat. Trans. secția Odorheiu, a ținut o conferință la adunarea generală catolică din Oradea, la serata cu program al Reuniunii de Cânt, la sfințirea școlii din Morăreni, în ziua femeilor catolice, în Reuniunea Kolping și în mai multe adunări al Reuniunii Poporului. *Frölich Otto* deputat diecesan, membru consistorial, confratele Călugărilor Franciscani, membru consiliului județean, a ținut conferințe la adunările ținute de Liga Bărbaților Catolici și a rostit cuvântări la diferite ocazii. *Jakó Albert* este casierul Unirii Rom. Cat. Popor. secția locală. *Jancsó Bela* membru consistorial. *Józsa Ioan* comandantul cercetășiei, a rostit cuvântări în Uniunea Kolping, a publicat traduceri româno-maghiare în Hirnök, în Secuimea, a publicat articole istorice în ungurește și românește în Arhivele Olteniei, în Calendarul, în Secuimea și în Székelység. *Kiss Alexe* dirijor general de orchestră, dirijor al Reuniunii de Cântec. A ținut conferință la adunarea generală al învățătorilor rom. cat. județeni despre organizarea corurilor. A cântat cu muzică la mai multe serbări. *Ópra Benedict* seniorul Reuniunii Kolping, a rostit o cuvântare comemorativă în Societatea de lectură despre Arany Ioan. *Papp Dionisie* președintele Congregației Mariane a fetelor adulte. A ținut conferință în Liga Catolică și a participat la misiunea din Tămășești-Ciuc. *Spanyár Pavel* curatorul școlii primare de fete, secretar consistorial, a făcut portretul lui Sámbar Matei și a schițat în revista Jó Barát.

Invățământul. În anul școlar învățământul s'a făcut pe baza programei analitice modificată, dată de On. Minister. Materia prescrisă pentru fiecare obiect s'a terminat în toate clasele. Invățământul s'a făcut înainte de masă în ore de 50 minute cu recreații de câte 10 minute. Recreația a treia a durat 20 de minute. După masă s'au ținut orele de igienă, lucru manual, gimnastică și sport, au exercitat corul și orchestra și tot atunci s'a executat instrucția cercetașilor, și-a ținut adunările Congregația Mariană.

Starea religioasă-morală. Elevii împreună cu profesorii au ascultat sfânta misă în fiecare duminică și sărbătoare, iar în lunile de toamnă și primăvară zilnic în biserica parohială. Duminică și la sărbători s'au ținut și exhortațiuni în liceu. Cursurile s'au început și s'au terminat cu rugăciuni. În zilele de 29 Martie—2 Aprilie au fost exerciții spirituale conduse de Csányi Coloman paroh din Cojocna. Elevii s'au spovedit de patru ori obligatoriu și de patru ori de bună voie. Am participat în corp la adorațiunile de seară ce s'au ținut în ajunul zilei Hristosului Rege și în ajunul zilei de deschidere al anului sfânt, precum și la procesiuni. Cu mare recunoștință amintim de călugării franciscani cum și de capelanii din localitate și de preoți din împrejurime, cari au ajutat totdeauna la spovedania elevilor.

Starea disciplinară. Disciplina în acest an școlar în general a fost bună. Au fost însă elevi cari au fost admonestați purtându-se necuvincios și fiindcă în timpul meditațiunilor au eșit la plimbare.

Pentru a crea o legătură mai strânsă între școală și casa părintească și pentru a discuta împreună problemele pedagogice la 15 Ianuarie 1933 a avut loc o consfătuire părintească sub președinția lui Pál Ștefan prelat, locțiitor episcopal. În această consfătuire a luat cuvântul profesorul Dr. Dobos Francisc, care într'o prelegere temeinică de pedagogie și de didactică a expus: Cum ar putea contribui părinții la intensificarea programului în studii și la educația moralo-religioasă a școlii. Directorul a comunicat experiențele și instrucțiunile sale părinților și gazdelor, rugându-i să-și dea tot concursul pentru o educație eficace a elevilor.

Colaborării armonice între școală și părinți se datorește rezultatul atât de frumos de care au dat dovadă elevii noștri la

purtare la sfârșitul anului școlar. Astfel foarte bună au avut : 132 (73.33%); bună : 47 (26.11%); potrivită : 1 (0.56%).

Starea sanitară. Starea sanitară a elevilor în general a fost mulțumitoare. Câțiva elevi au suferit de tifos care a bătuit în oraș și în regiune, dar boala în urma precauțiilor preventive au decurs în mod normal.

Elevul Szabó Gheorghe cl. I. s'a îmbolnăvit grav la casa părintească și după suferințe de 6 luni spre cea mai mare durere a părinților a decedat din viață la 28 Martie. Cu o lună mai târziu s'a întâmplat din nou un caz mortal. Héjja Alexandru tot elev de cl. I. în vacanța de Paști la casa părintească s'a îmbolnăvit și după o boală scurtă a decedat din viață. Ambii au fost înmormântați cu regretele institutului nostru.

Pentru infirmități corporale au fost scutiți de gimnastică 5 elevi.

Inspecții oficiale. Mersul învățământului a fost controlat din partea Ministerului de către Gh. Șerban, inspector secundar, care la 13 Decembrie a inspectat liceul nostru. A asistat la mai multe clase ascultând răspunsurile și obiecțiunile sale le-a trecut în proces verbal.

În ziua de 15 Iunie ne-am bucurat de înalta inspecție a D-lui Ministru D. Gusti, care după cântecul corului elevilor și după cuvintele de bine ați venit ale elevului Kerestély Ladislau cl. I. și ale directorului, împreună cu suita sa a inspectat sala profesorilor împodobită cu statua episcopului nostru și cu fotografiile foștilor directori. A inspectat biblioteca profesorilor, care are peste 12000 volume și a ascultat răspunsurile din limba română a elevilor de cl. VII a și D sa dând întrebări elevilor precum și D l Inspector General Caliani. După o scurtă vizită a părăsit institutul, rămas mulțumit cu cele constatate.

Din partea autorităților noastre au vizitat liceul în ziua de 2 și 3 Mai *Tóth Blasiu* consilier diecezan, la 29 Mai *Zomora Dănilă* locțiitor episcopesc și *Szélyes Dionisie* prelat, toți au asistat în clase și au ascultat corul liceului. Pál Ștefan prelat și delegat episcopesc în tot cursul anului s'a interesat de bunul mers al institutului precum și curatorul liceului Dr. Viola Alexandru. Directorul a asistat în fiecare lună la lecțiile profesorilor și a controlat cataloagele și lucrările scrise.

Serbări școlare. Institutul nostru și în acest anul școlar a sărbătorit sărbătorile regulamentare pe lângă care a mai aranjat și alte serbări publice și particulare, cari au avut scopul de a deștepta sentimentul religios și patriotic al elevilor dezvoltând în ei caracterul. Serbările aranjate a fost următoarele: la 16 Oct., Onomastica M. S. Regelui Carol II., am asistat la sfânta misă, iar după aceasta a urmat o serbare școlară în cadrul căreia a vorbit Dr. Dobos Francisc. La 22 Oct. am commemorat pe marele filolog și dramaturg român Bogdan P. Hașdeu și pe distinsul pictor românesc N. Grigorescu cu ocazia aniversării de 25 de ani a morții lor. Meritele lor au fost apreciate de Józsa Ioan și Opra Benedict profesori. La 23 Oct. cu ocazia aniversării de 50 de ani a morții marelui nostru epic Arany Ioan, am aranjat o sedință solemnă, când profesorul Khell Ștefan a rostit un discurs festival. Le 30 Oct. aniversarea de 500 de ani a morții lui Alexandru cel Bun am făcut o serbare școlară. A vorbit Frölich Otto directorul internatului. La 5 Noemvrie am aranjat o serbare în onoarea Patronului institutului: Sfântul Emeric, și tot atunci s'a desvelit în prezența unui public numeros statua supremului nostru director; Exelența Sa Gustav Carol Majláth episcop. La această serbare discurs introductiv a rostit directorul liceului, iar discurs solemn Frölich Otto. La 1 Decemvrie serbarea unirii Ardealului am asistat la Te Deum după aceea a avut loc o serbare școlară în cadrul căreia însemnătatea zilei a fost apreciată de prof. Józsa Ioan. Dânsul a arătat raportul între literatura Principatelor și între Ardeal și arta populară ardeleană. La această serbare au fost prezente autoritățile civile și militare în frunte cu prefectul județului Bărbat. Afară de corpul ofițeresc al garnizoanei au mai fost prezențe elevele gimnaziului de fete de stat cu profesoarele lor. La 24 Ianuarie, Uniunea Principatelor Române am participat la Te Deum. După masă școlile secundare din localitate au aranjat o serbare comună în cadrul căreia cercetașii noștri au debutat cu un punct bine reușit. La 8 Aprilie aniversarea unirii Basarabiei cu patria — mumă a vorbit despre însemnătatea zilei profesorul Lévai Ludovic. La 6 Mai corul și orchestra elevilor au aranjat un concert public sub dirijarea lui Kiss Alexe profesor de canto. La 10 Mai serbare

națională am luat parte la Te Deum și am ținut o serbare școlară. Importanța zilei a fost accentuată de prof. Kheil Ștefan. La 25 Mai, Ziua Eroilor am ascultat sfânta misă și am luat parte la comemorarea dela Mauzoleul Eroilor. La 8 Iunie aniversarea urcării pe tron a M. Sale Regelui Carol al II-lea am luat parte la Te Deum și s'a ținut o serbare școlară, Oratorul zilei a fost Opra Benedict profesor. La 29 Oct. onomastica M. S. Regina Maria și la 8 Noemvrie onomastica Marelui Voevod de Alba-Iulia, Mihaiu, am asistat la Te Deum.

Cu sfânta liturghie am prăznuit ziua morților la 2 Noemvrie. Am asistat la oficiu divin cu ocazia onomasticei P. S. S. Episcopului nostru la 4 Noemvrie. Am luat parte la binecuvântarea Blasiu în ziua de 3 Februarie și la 1 Martie la presărirea cu cenuse.

Conferințe și excursiuni. Pentru înaintarea învățământului și a educației am mai luat parte la diferite conferințe, am vizitat muzeele locale și am aranjat excursiuni. Aceste au fost următoarele: La 31 Oct. Ziua economiei dirigenții de clasă au îndernat pe elevi la economie. La 6 Apr. am asistat la sădirea pomilor. La 20 Maiu, Ziua laptelui, prof. Halmágyi Samuilă a vorbit elevilor despre importanța laptelui și a doua zi am vizitat expoziția produselor de lapte. La 27 Maiu, Ziua cărții, prof. Ópra Benedict, a vorbit elevilor despre folosul cărților din punct de vedere al civilizației omenești. La 16 Iunie elevii au vizitat Muzeul Secuiesc din localitate și le-am arătat raritățile bibliotecii noastre. Excursiuni, afară de cercetași, au făcut aproape toate clasele, ori d. p. v. geografic, ori de științe naturale, ori geologice pentru dezvoltarea cunoștințelor.

Societățile elevilor. Dintre societățile elevilor a funcționat Congregația Mariană Statutele ei sunt aprobate de On. Minister. În cadrul Legiunei Cercetașilor Județene a funcționat cerceteșia.

Congregația Mariană s'a grupat în două, o grupare pentru elevii cursului superior și una pentru cursul inferior. Adunările ei au fost bisăptămânal sau săptămânal cu program care consta din prelegeri, conferințe cu obiect literar, istoric și apologetic. Recitări, cor, orchestră, dialoguri au variat programul. A aranjat un concurs de recitări și discurs. Legământul noilor membri a

fost depus la 8 Decembrie în prezența lui Pál Ștefan prelat delegat episcopesc.

Pentru formarea mai puternică a caracterului moral a luptat în tot cursul anului *cercetășia*. Această muncă s'a făcut practic și teoretic. În fiecare săptămână a avut loc o ședință de instrucție și în fiecare lună o adunare festivă cu program. La 26 Februarie s'a ținut o serată cercetășească cu program variat. Numărul cercetașilor s'a sporit cu 15. Numărul total cu comandantul a fost 40. Centuria de cercetași a ajutat un cercetaș sărac cu 700 Lei taxă de studii. Echipamentul centuriei s'a complectat cu un cort în 2600 Lei val. cu un echipament de tabără a unei grupe în 2400 Lei val. Avem o bibliotecă cercetășească din 50 volume în 2100 Lei valoare.

Expoziție de desen și lucru manual. În zilele de 18—22 Iunie am aranjat o expoziție din desenele și lucrările elevilor. Desenele și lucrările au fost expuse în sala de desen pe pereți și pe mese. Au fost expuse toate desenele fiecărui elev. Desenele cursului inferior au fost mai numeroase, având săptămânal 2 ore de desen. Desenele claselor inferioare au fost lucrări de o singură oră, clasele superioare au lucrat cu acelaș subiect mai multe ore. Rezultatul mulțumitor arată plăcerea elevilor față de aceste materii. Lucrul manual s'a predat în primele două clase. Lucrul manual a fost reprezentat prin lucră din hârtie, carton, lut și legături de cărți. Ușii au făcut modele mici din lemn. Lucrările de hârtie și carton s'au făcut după modele prescrise, lucrările din lut au avut mai mult un caracter individual. În compactorie elevii din clasa II-a au arătat un rezultat frumos. Aranjarea și rezultatul mulțumitor a expoziției este meritul lui Spanyol Pavel director titular, prof. de desen.

Examenele. Examenele de fine de an au fost înlocuite cu recapitulări generale. La examenul de admitere în clasa V-a în Iunie s'au prezentat 12 elevi, în Septembrie 2 elevi, dintre cari au reușit 9 elevi. Președintele examenelor de admitere în ambele sesiuni a fost Ioan Steriopol, directorul liceului de stat din localitate.

La examenul de bacalaureat ce s'a ținut în Iunie în orașul nostru s'au prezentat 15 elevi noi și trei vechi, dintre cari au reușit 2 vechi (László Dionisie și Tamás Gaspar) și 12 noi (Ber

talán Blasiu, Dénes Albert, Fábrián Mihail, Heim Alexandru, Horváth Iosif, Jancsó Iuliu, Kovács Ioan, Lőrinczy Ladislau, Máthé Ladislau, Péter Ladislau, Szabó Iuliu și Szentgyörgyi Bela).

La bacalaureatul din Septembrie s'au prezentat 7 elevi vechi și 3 elevi noi, au reușit 2 vechi (Barna Alexandru și Paraté Francisc).

La examenul de corigență din Sept. s'au prezentat 20 elevi reușind 19, s'au declarat repetent un elev pentru nereușită și 2 nu s'au prezentat.

Bibliotecile și Muzeele. În biblioteca profesorilor sunt aproximativ 8000 opere în 11.000 volume, ale căror inventar iare este în curs. Până acum s'au inventariat 5200 opere în 7300 volume. Sporirea a. c. a) prin cumpărare 7 opere în 7 volume și 1 fascicolă; 6 reviste în 1 volume și 37 fascicole în valoare de 5095 Lei. b) prin donațiuni: 45 opere 2 reviste în 9 volume și 60 fascicole, în valoare de 2894 Lei. Donatorii sunt: D-1 Ministru al Instrucțiunilor, Academia Cat. Ardeleană, Bányaí Ioan, Soha Aladar și Centrala Furnica.

În biblioteca elevilor sunt: 459 opere românești, în 496 volume, 154 fascicole în valoare de 10.159 Lei; 1011 opere ungurești în 2145 volume 3 fascicole, în valoare de 50.421 Lei. Sporirea a. c. a) prin cumpărare: 9 tablouri literare românești 14 opere române în 76 volume și în valoare de 2929 Lei; 38 opere ungurești în valoare de 1620 Lei. b) donațiuni: 2 opere în valoare de 64 Lei. Totalul bibliotecii: 1531 opere în 2717 volume, 157 fascicole și în valoare de 65.129 Lei.

Stocul și sporirea muzeelor sunt următoare:

1. *Muzeul de monedă și de antichități*: 492 buc. monede în valoare de 1194 Lei și 140 buc. antichități în valoare de 2458 Lei.

2. *Muzeul de filologie*: 267 buc. în valoare de 13.875 Lei.

3. *Muzeul de chimie*: 21 buc. în valoare de 1681 Lei. Sporirea a. c. 1 buc. lampă Bunzen, 1 buc. sârmă de platină în valoare de 1016 Lei.

4. *Muzeul de descinn*: 76 bucăți în valoare de 12.498 Lei.

5. *Muzeul de științele naturale*: 3339 bucăți în valoare de 82 930 Lei. Muzeul acesta după stăruințele profesorului cu ore

Bányai Ioan s'au sporit cu trei exemplare de mare valoare ce se referă la caracterizarea bolilor de plante. Exemplarele acestea sunt fixate pe pereți. Din acest punct de vedere institutul nostru urmează imediat după muzeele universitare. Bucățile mai însemnate sunt acelea cari se referă la diferitele boli ca; gușă, sterpicune, formațiuni de gogoașe, tipuri de ciuperci, formațiuni vegetale, plante parazite. Acest material a fost strâns de elevii clasei a II-a la indemnul profesorului de specialitate. Materialul mineral ce s'a sporit încă cu câteva bucăți de valoare, se referă mai mult la ținutul Secuilor. Aranjarea materialului este în curs.

6. *Muzeul de științele fizice*: 379 bucăți în valoare de 52.176 Lei.

7. *Muzeul de gimnastică*: 383 buc. în valoare de 30.150 Lei.

8. *Muzeul de istorie și geografie*: 76 buc. hărți și tablouri istorice, în valoare de 10.800 Lei: 75 buc. geografice în valoare de 15.412 Lei,

9. *Muzeul de muzică*: 13 buc. în valoare de 32.000 Lei, sporul anului acesta o bucată partitură: Pósa—Lányi: Petőfi, 70 buc. în valoare de 150 Lei. Total 300 Lei.

10. *Mobilierul* conține 1249 buc. în valoare de 300.633 Lei.

Sporul anului acesta: 1 buc. bust episcopesc în valoare de Lei 10.000, pedestal din fag în val. Lei 800, 1 buc. masă din fag în val. de Lei 400, 3 mese de lucru în val. de Lei 750, 1 buc. bancă de șezut în val. de Lei 120, 7 buc. portrete ale foștilor directori cu cadru în val. de Lei 2100, 8 buc. tablouri ale monumentului eroului necunoscut în val. de Lei 310. Total Lei 14 480. Prin donațiune 1 buc. pictură de Sámbar în valoare de Lei 1500.

Scutiri de taxe școlare și ajutoare. Scutire de didactru au primit 67 elevi; Lei 55.000, scutire de taxă de susținere au primit 109 elevi, Lei 155.610. Totalul scutirilor face: Lei 210.610.

ă de aceasta mai mulți elevi au primit ajutor de taxă. Societatea foștilor elevi a plătit taxa de înscriere pentru doi elevi, Lei 1020. Reuniunea de ajutorare a tinerilor a dat elevilor săraci Lei 3569. Cu acelaș scop a dăruit Băcsek Aladar director de bancă, Lei 2548. Cercul Comercianților a achitat taxa pentru

un elev în valoare de Lei 3730. Cercul Burghezimei a dăruit Lei 1800 pentru a ajutura 3 elevi, copii de industriași.

Premii. Fundațiunile de premii depuse la bănci n'au adus dobândă anul acesta, afară de dobânda fondului Dr. Viola Alexandru al cărei venit a fost 1492 Lei. Prin donațiuni s'a strâ un fond de premii Lei: 1700. Valoarea cărților de premii a fost Lei: 2460.

Au fost premiați și ajuturați următorii elevi: Páll Ladislau cl. II. a primit dobânda fondului Dr. Viola, în val. de Lei 746, pentru buna-purtare și învățatură foarte bună; Tököli Melchior cl. III. a primit dobânda fondului Dr. Viola de pe anul 1933, Lei 746, ca ajutor de taxă; donațiunea de 300 Lei a D lui Gáspár Boldizsár a primit-o Kerestély Ladislau cl. I. și Mihálykó Ludovic cl. II. câte 150—150 Lei, pentru buna învățatură. Din donațiunea D lui prelat-canonice Szélyes Dionisie 250 Lei a primit Bálint Pavel cl. I., ca ajutor de taxă. Donațiunea de 400 Lei a D lui Soha Aladar a primit-o Márton Grigoriu cl. III. pentru prea bună învățatură. Donațiunea D-lui Lőrinczy Arpad 100 Lei pentru buna-purtare și învățatură a primit-o Zichert Anton cl. I. Din donațiunea de 200 Lei a dlui părinte din Lupeni Mihály Dominic câte 100—100 Lei au primit Hadnagy Ludovic cl. II. și Tököli Melchior cl. III. Acesta din urmă a primit și donațiunea de 100 Lei a D-lui părinte din Morăreni Fülöp Ioan, ca ajutor. Donațiunea de 200 Lei a d-lui comerciant Lőrincz Iosif și soția a primit-o Pálffy Ștefan cl. V. ca ajutor. Donațiunea de 200 Lei a firmei Persián și Zimny a primit-o Pálffy Iosif cl. V. ca ajutor de taxă. Donațiunea de 100 Lei a d-lui părinte Fazakas Gaspar din Sâncraia a primit-o László E. Iosif cl. I. pentru purtare bună. Din donațiunea Armatei Sfintei Cruci de 400 Lei, au primit câte 100—100 Lei Ambrus Grigore cl. I., Ferencz Ludovic cl. II., Écsi Ladislau și Székely Aron cl. III. Donațiunea d lui director de bancă Paschek Victor 100 Lei a primit-o Bertalan Blasiu cl. VII. pentru recitări frumoase. Donațiunea de 500 Lei a profesorilor liceului, care s'a dăruit pentru recumpărarea buchetului funebru cu ocazia morții mecanistului liceului Kőnczey Ștefan, a primit-o Bánya Iosif cl. IV. pentru progresul excepțional. Donațiunea de 100 Lei a unui prieten necunoscut a

liceului a primit-o Lőrinczy Ladislau cl. VII. Din donațiunea de 2000 Lei a Societății foștilor elevi, care s'a strâns din cotizațiunile membrilor au primit ca ajutor de taxă : Kiss Carol cl. III. 600 Lei, András Ștefan cl. III. și Horváth Iosif cl. VII. 350—350 Lei, Pálffy Iosif cl. V. 700 Lei. Cărțile de premii donate de S. A. Minerva din Cluj, Soha Aladár, Roska Martin, Pál Ștefan și Szabó Andrei, s'a distribuit elevilor, cari în decursul anului au arătat un progres frumos. Mulțumim donatorilor generoși și pe această cale ajutoarele și donațiunile date.

Internatul. În mijlocul crizei mari economice institutul făcând toate eforturile posibile în decursul anului școlar 1932—1933 a funcționat fără turburări. În institut s'au înscris la începutul anului 31 elevi bursieri, 42 cu plată și 7 gratuit. Institutul a suferit o regretabilă pierdere în decursul anului. Elevul Héjja Alexandru din cl. I. în vacanța de Paști a murit la casa părintească suferind de tifos. A fost un bun și silitor copil, pierderea lui e cu atât mai regretabilă. — Elevii solvenți au plătit pentru întreținerea anuală 7200 Lei. Ordinea de zi s'a făcut conform ordinelor aprobate de susținătorul școlii. Este vrednic de amintit, că și în anul acesta ajutorarea elevilor săraci a fost însemnată și cu toată criza economică, ea s'a ridicat peste Lei : 97.000. Cel mai mare ajutor a fost cel ordonanțat cu ordinul Consiliului Dirigent al Diecezei No. 226—1933 Lei 32 000, din care sumă au primit ajutor fiecare bursier. Ajutorul dat de institut elevilor săraci și sârguincioși se ridică la suma 55.585 Lei. Douăsprezece doamne din venitul unor serate de ceai au dăruit prin D le Paal și Văd. Csillag elevului de clasa III. Tököli Melchior 1300 Lei, elevului Bányaí Iosif din cl. IV. un rând de îmbrăcăminte și albituri, iar din venitul ceaiului aranjat de D le armene 4 elevi au primit ajutor în suma 1300 Lei. Societatea de Altar (subpreședintă : D-na Dr. Szabó I.) au dăruit capelei o cazulă violetă lucrată în mod artistic. D na Balogh I. a dăruit uleiul necesar capelei pe luna Iunie. Institutul mulțumește și pe această cale donațiunile făcute elevilor și capelei. Institutul a fost condus de directorul Frölich Otto. Cu îngrijirea elevilor și cu supravegherea lor au fost însărcinați subdirectorii Papp Dionisie și Veress Bela. Medicul institutului a

fost Dr. Imreh Dominic, fost director medic al spitalului județean.

Internatul reformat la începutul anului școlar a fost desființat de susținători.

Locuința elevilor. Elevii dela țară au locuit în cea mai mare parte în internat. 22 de elevi, cari se pregătesc pentru cariera călugărească, au locuit în mănăstirea Franciscanilor. 24 elevi au locuit la gazde, iar ceilalți la părinți.

III.

Statul personal.

A) Corpul didactic.

a) Profesori pensionari.

1. *Jánosy Petru*, mirean, calificat pt. latină și elină. S'a retras în pensie după 33 de ani de activitate profesorală în 1906.
2. *Gáspár Blasiu*, mirean, calificat pt. matematici și fizică. S'a retras în pensie după 28 de ani de activitate profesorală în 1910.
3. *Tamás Adalbert*, mirean, calificat pt. șt. naturale, chimie și gimnastică. S'a retras în pensie după 26 de ani de activitate profesorală și 19 ani de activitate directorială în 1928.
4. *Embery Arpad*, mirean, director onorar, calificat pt. latină și elină. S'a retras în pensie după 42 ani de activitate profesorală în 1928.
5. *Fazakas Gașpar*, preot, calificat pt. maghiară și latină. S'a retras în pensie după 30 de ani de activitate profesorală în 1930.

b) Profesori activi.

1. *Biró Ludovic*, mirean, director abilitat pt. maghiară și latină. A predat latina în cl. III., IV. în 6 ore săptămânal. Anii de serviciu: 31.
2. *Bányai Ioan*, mirean, prof. tit. la Șc. de Arte și Meserii din localitate, ca prof. auxiliar a predat șt. naturale în cl. II., III., IV., V. și VII. în 10 ore săptămânal.

3 *Bende Vilhelm*, mirean, prof. supl. a fost concediat pt. a și face stagiul militar.

4. *Dobos Francisc dr.*, mirean, prof. tit., abilitat pt. istorie și geografie, cu examen fundamental din limba maghiară. Dirigintele cl. III., custodele muzeului de istorie și geografie. A predat maghiara în cl. II.—V. în 12 ore, istoria în cl. II., V. și VII. în 6, total 18 ore săptămânal. Anii de serviciu : 28.

5. *Frölich Otto*, mirean, prof. tit., abilitat pt. istorie și geografie. Dirigintele cl. IV., directorul internatului. A predat filozofia în cl. VI., VII în 4 ore, istoria în cl. I., III. în 4 ore, geografia în cl. II., III., V. în 6 ore și dreptul în cl. III. și VII. în 2 ore, total 16 ore săptămânal. Anii de serviciu : 29.

6. *Halmágyi Samuilă*, mirean, prof. tit. la lic. de stat din localitate, ca prof. auxiliar a predat șt. naturale în cl. I. și VI. în 4 ore săptămânal.

7. *Imreh Dominic dr.*, mirean, medic școlar. A predat igienă în cl. în 1 oră săptămânal. Anii de serviciu : 32.

8. *Jakó Albert*, mirean, prof. tit., abilitat pt. matematici și fizică. Dirigintele cl. VII., custodele muzeului de științe fizice și chimie, secretarul conferințelor profesionale. A predat matematica în cl. II., III. și VII. în 8 ore, fizica și chimie în cl. III., VII. în 6 ore, total 14 ore săptămânal. Anii de serviciu : 18.

9. *Jancsó Bela*, mirean, prof. tit., abilitat pt. matematici și fizică. Dirigintele cl. V. A predat matematica în cl. I., IV., V, și VI. în 11 ore, fizica și chimia în cl. IV., V. în 6 ore, total 17 pre săptămânal. Anii de serviciu : 25.

10. *Józsa Ioan*, mirean, prof. supl. licențiat în lb. și literatura română și istoria universală. Secretar, comandantul centuriei de cercetași. A predat română în cl. I.—VII. în 24 ore săptămânal. Anii de serviciu : 6.

11. *Khell Ștefan*, mirean, prof. tit. abilitat pt. maghiară și germană Dirigintele cl. I., custodele bibliotecii profesionale. A predat maghiara în cl. I., VI. și VII. în 9 ore, germana în cl. V.—VII. în 6 ore, total 15 ore săptămânal. Anii de serviciu : 14.

12. *Kiss Alexe*, mirean, prof. tit. abilitat pt. cântec și muzică. Custodele muzeului de muzică și gimnastică. A predat mu-

zica voc. în cl. I.—VII. în 8 ore și gimnastica în cl. I.—VII. în 10 ore, total 18 ore săptămânal. Anii de serviciu : 13.

13. *Lévai Ludovic* dr., mirean, prof. tit. la Șc. normală ref. de fete din localitate. A predat ca prof. auxiliar geografia în cl. I, IV. în 4 ore săptămânal.

14. *Opra Benedict*, mirean, prof. supl. licențiat în franceză, maghiară și română. A predat franceza în cl. I.—VII. în 18 ore săptămânal. Anii de serviciu : 3.

15. *Papp Dionisie*, preot, prof. tit. abilitat pt. religie. Dirigentele cl. VI. exhortator, conducătorul Congregației Mariane și subdirector în internat. A predat religia în cl. I.—VII. în 14 ore săptămânal, Anii de serviciu : 3.

16. *Spanyár Pavel*, mirean, dir. onorar, abilitat pentru desemn și geometrie. Dirigentele cl. II., custodele muzeului de desemn și numismatică și arheologie. A predat desemnul în cl. I.—VII. în 10 ore, caligrafia în cl. I., II. în 2 ore și lucrul manual în cl. I. II, în 2 ore, total în 14 ore săptămânal. Anii de serviciu : 35.

17. *Szabó Andrei*, director onorar al Colegiului ref. din localitate, abilitat pt. latină și elină. Ca prof. auxiliar a predat latina în cl. V.—VII. și elina în cl. VI.—VII. în 11 ore săptămânal.

c) Catihetii.

18. *Celan Ștefan*, prof. de religie la liceul de stat din localitate. A predat religia grec. orientală. Anii de serviciu : 1.

19. *Biró Alexandru*, prof. de religie ref. A predat religia în cl. V. și VII. Anii de serviciu : 27.

20. *Simon Emeric*, preot supleant reformat. A predat religia elevilor ref. în cl. I—IV. Ani de serviciu : 1.

21. *Sigmond Josif*, prefot unitarian. A predat religia elevilor unitariani. Anii de serviciu : 2.

22. *Mattes Joan*, preot lutheran. A predat religia elevilor lutherani. Anii de serviciu : 4.

B) Angajații institutului.

Könczey Ștefan, mecanic și monter. A servit 22 de ani institutul. A murit la 14 Junie 1933.

Balog Alexandru, mecanic și monter provizoriu. Servește dela 15 Junie 1933.

Bokor Bela, servește de 8 ani.

Porsché Irina, servește de 8 ani.

IV.

Adatok az intézet ez évi történetéhez.

Az intézet jellege. Intézetünk magyar tannyelvű, nyilvánosági joggal bíró róm. kath. fiú főgimnázium. Középkori elődének tekinthető az itteni domokosrendi zárda iskolája, amely a XVI. sz. derekán szűnt meg a hitújítás hullámverései között. Mintegy negyven év múlva, 1593-ban új életre támadt ez az iskola, még pedig a jezsuiták buzgolkodására, akik közül az első, Mediomontanus János, 1592 karácsonyán jelent meg városunkban és a kath. Mindszenti Bálint várkapitány és neje Bánfi Anna támogatásával megindította a kath. újjászervezés művét. A következő évben a Canisius Kátéját magyarra fordító Marosvásárhelyi Gergely atyát találjuk városunkban. Iskolájuknak mindjárt az alapítás évében 1593-ban, 100 tanulója volt. A jezsuiták építették az első iskolaépületet 1650 körül a plebánia épületétől északra fekvő domboldalon és ők vezették és tartották fenn az intézetet 1774-ig. A jezsuitarend eltörlése után a főkormányország kebelében alakult *Catolica Comisio* vette át az intézet gondozását, nevezte ki a tanárokat s vezette annak mindennemű ügyeit az erdélyrészi kath. tanulmányi-alap költségén egészen 1866-ig, midőn az előbbi főtanhatóság helyébe az akkor autonomikus jogkörrel felruházott Katholikus Status (most Róm. Kath. Egyházmegyei Tanács) lépett, mely jelenben is fenntartja és kormányozza. Régi épülete 200 esztendőnél tovább állott a nevelés és tanítás szolgálatában. A főtanhatóság 1890-ben saját költségén új épületet emeltetett, mely 18 év múlva finevelő intézet

lett Mai modern iskolánk 1909—10-ben épült a finevelő helyén a fenntartó főhatóság költségén. Az intézetnek tanterve azonos az állami iskolák tanítástervével.

Az iskola fenntartása. Az iskolát az erdélyi róm. kath. Egyházmegyei Tanács tartja fenn a tanulmányi alapból és az iskolai díjakból. A fenntartás az elmúlt iskolai évben 1,394,937 Leuba került.

Az iskolai év tartama. A tanulók beírása s a tanév eleji vizsgák megtartása után szeptember 15-én volt az ünnepélyes Veni Sancte és az iskolai törvények felolvasása. Az előadások szeptember 16 án kezdődtek meg s a tanítás az előirt szünetek leszámításával a IV. és VII. osztályban június 10 ig, a többi osztályban pedig június 15-ig tartott. Június 21-én, az ünnepi Te Deum után, az igazgató ünnepség keretében ismertette az intézet életéből a kiemelkedőbb mozzanatokat, kihirdette a tanulmányi eredményt, kiosztotta a jutalmakat s közölte a következő évre vonatkozó tudnivalókat. Ugyanakkor volt a VII. osztályt végzett ifjak elbucsztatása is. A távozó ifjakhoz Jakó Alber tanár osztályfő intézett lelkes beszédet.

Személyi ügyek. Az intézet tanári testülete az igazgatóval együtt 9 végleges rendes, 2 helyettes, 1 iskola-orvos egészségtanár és 5 óraadó tanárból állott. A testületben a múlt évhez képest a következő változások történtek: Bende Vimos h. tanár 1932. nov. 1-én katonai szolgálatra vonult be. Veress Béla h. tanár katonai szolgálatának eleget tévén, tanulmányi szabadságon volt oklevelének megszerzése végett. Múlt évi óraadó tanáraink közül intézetünktől megváltak Kósa János dr. és Vasile Ghibedea. Az üresedésben lévő tanszékek óráit Szabó András helybeli ref. kollégiumi tb. igazgató, Lévai Lajos dr. ref. tanítóképző intézeti tanár, Bányai János kő- és agyagipari szakiskolai tanár, Halmágyi Samu és Trifon Puşcariu helybeli áll. liceumi tanárok látták el szakismerettel és ügybuzgósággal. Óraadóink lelkiismeretes munkálkodásukkal intézetünk hálás köszönetét érdemelték ki.

Kebli tanáraink közül Jancsó Béla az iskolai év végén működésének negyedszázados évfordulóját, Spanyol Pál pedig működésének 35. évét töltötte be. Mindkét derék kartársunkat a

nevezetes évforduló alkalmából az évzáró ünnepen meleg ünnepségben részesítettük, átnyujtván nekik a magas főtanhatóság elismerő iratait. Spanyol Pál hoszas szolgálatának elismerésül abban a kitüntetésben is részesült, hogy a főtanhatóság az igazgatói címet adományozta.

A tanári testület egészségi állapota általában jó volt. Betegség miatt az isk. év elején Jakó Albert kartársunkat kellett helyettesítenünk két hétig súlyos vakbél operáció miatt. Pár napos helyettesítések a tél folyamán influenzás megbetegedések miatt szintén voltak.

Ópra Benedek h. tanár a Pedagógiai Szeminárium elvégzése végett hosszabb tanulmányi szabadságot kapván, szaktárgyát miniszteri jóváhagyással március és április havában Heszke Béla IV. éves tanárjelölt helyettesítette lelkiismeretes buzgósággal és kellő szakismerettel.

Khell István rendes tanár 1933 június 1-vel a második korpótlék élvezetésebe lépett.

Intézeti alkalmazottaink közül június 14-én váratlanul elhalt Könczey István gépész-szerelő életének 53-ik évében. Buzgó, lelkiismeretes munkása volt intézetünknek 22 éven át. Intézetünk és társadalmunk őszinte részvéte kísérte sirjába, amelynél Frólich Ottó kartársunk bucsuzott el a társadalomban is népszerű és sokat tevékenykedő férfitől.

Gondoskodásunk kiterjedt arra is, hogy intézetünk volt nagynevű pedagógusainak emlékét kegyelettel őrizzük és ápoljuk s ezért Spanyol Pál kartársunk megfestette Sámbar Mátyásnak, a nagy jezsuita hitszónoknak és igazgatónak arcképét. Megszereztük és megnagyítottuk Kovács István helyi fényképésszel Török Ferenc, Kovács Antal, Rieger Gotfried, Kóródy Endre, Soó Gáspár, Tamás Albert és Szlávik Ferenc igazgatók képeit is, amelyek Püspök Atyánk, legfőbb igazgatónk szobrával együtt tanári tanácskozó termünket díszítik, buzdítva a kiváló elődök példájának buzgó követésére.

A tanári testület tagjainak irodalmi, társadalmi stb. tevékenysége a letelt iskolai évben ez volt: *Biró Lajos* az egyházmegyei tanács képviselője, az egyházközség gondnoka, városi tanácsos, az Erdélyi Róm. Kath. Népszövetség helyi és kerületi

elnöke, a Polgári Önképző Egylet társelnöke, az Oltáregylet és a Jótékony Nőegylet ellenőre. Sorozatos előadást tartott a Kolping Legényegyletben a szavalás technikájáról, beszédet mondott az Oltáregylet műsoros estélyén s a Népszövetség és a Kolping egylet ünnepélyein. Cikkei jelentek meg az Erdélyi Tudósító Almanachjában, az Erdélyi Lapokban, a Székely Közéletben és intézetünk Értesítőjében. *Dobos Ferenc dr.*, egyháztanácsos, az Erdélyi Róm. Kath. Népszövetség helyi tagozatának titkára. Előadást tartott a nagyváradi országos kath. nagygyűlésen, a Székely Dalegylet műsoros estélyén, a malomfalvi iskolaszentelésen, a kath. nők napján, a Kolping Legény Egyletben és több népszövetségi gyűlésen. *Frölich Ottó* az egyházmegyei tanács képviselője, egyháztanácsos, a Szent Istvánról nevezett szent ferenc-rendi rendtartomány konfratere, a vármegyei tanács tagja. Előadásokat tartott a Férfi Liga ülésén és beszédeket mondott különböző ünnepélyeken és alkalmakkor. *Jakó Albert* az Erdélyi Róm. Kath. Népszövetség helyi tagozatának pénztárosa. *Jancsó Béla* egyháztanácsos. *Józsa János* a cserkész csapat parancsnoka. Előadást tartott a Kolping-egyesületben. Magyar és román fordításai jelentek meg a Hirnökben és a »Secuimea«-ban, irodalmi és történeti cikkeket írt magyar és román nyelven a »Calendarul«-ba és a »Secuimea«-ba és a »Székelység« c. folyóiratba. *Kiss Elek* országos karnagy, a Székely Dalegylet karvezetője. Előadást tartott a vármegyei róm. kath. tanító egyesület tavaszi közgyűlésén a dalárdák szervezéséről. Több ünnepélyen zene-számmal szerepelt. *Ópra Benedek* a Kolping-egyesület dékánja, ünnepi megemlékezést tartott a Polgári Önképző Egyletben Arany Jánosról. *Papp Dénes* a felnőtt lányok Mária Társulatának elnöke. Előadást tartott a Férfi Ligában s résztvett a Csikszenttamáson tartott misszió vezetésében. *Spanyár Pál* a zárdai leányiskola gondnoka, az egyháztanács jegyzője. Megfestette Sámbar Mátyás arcképét, rajzolt a Jó Barátba.

Tanítás. Az elmúlt iskolai évben a tanítás a Közoktatásügyi Miniszter Úrtól kiadott Átmeneti Tanterv alapján történt. Az előírt tananyagot minden osztályban minden tárgyból elvégeztük. A tanítás jórészt délelőtt folyt 50 perces órákban 10 perces szünetekkel. A 3 ik óra után 20 perces szünet volt. Délután a kézi-

munka, egészségtan, torna és sportórák voltak s ekkor gyakorolt az ének- és zenekar, ekkor tartotta gyűléseit a Mária Társulat s ekkor folyt a cserkészek kiképzése is.

Vallás-erkölcsi állapot. Az ifjuság tanáraival együtt vasár- és ünnepnapokon, az őszi és tavaszi hónapokban pedig minden nap szentmisét hallgatott a plebánia-templomban. Vasár- és ünnepnapokon szentmise előtt exhortáció is volt az intézetben. Az előadásokat imádsággal kezdtük és fejeztük be. Március 29.-től április 2.-ig lelkigyakorlatot tartottunk, amelyet Csányi Kálmán kolozsi plebános úr vezetett. Az ifjuság az év folyamán négyszer végzett kötelező és négyszer önkéntes szentgyónást és áldozást. Testületileg vettünk részt Krisztus Király ünnepének és a jubileumi Szentév megnyitásának előestéjén, az egyházközség által rendezett éjjeli szentség-imádáson és az egyházi év különböző körmenetein. Elismerés és köszönet illeti meg a helybeli szetferencrendi atyákat, a helybeli és közel vidéki lelkész-kedő papságot, kik az intézetnek mindig a legnagyobb készséggel voltak segítségére az ifjuság gyóntatásában.

Fegyelmi állapot. Az ifjuság magaviselete általában jó volt. Akadt azonban pár tanuló, akiket tiszteletlen magaviselet, vagy meg nem engedett időben való sétálás miatt meg kellett dorgálnunk.

Az iskola és a szülői ház között való kapcsolat elmélyítése s a nevelési elvek közös megbeszélése céljából január 15-én Pál István prelátus, püspöki biztos úr elnöklete mellett szülői értekezletet tartottunk, amelyen Dobos Ferenc dr., tanár pedagógiai és didaktikai vonatkozású gondos előadásában azt fejtegette: Hogyan támogathatják a szülők az iskolát a vallás-erkölcsi nevelésben és a tanulmányi eredmény fokozásában? Az igazgató pedig tapasztalatait és utasításait közölte a szülőkkel és szállásadókkal, kérve őket a nevelés nagy munkájában való hathatós közreműködésre.

Az iskola és szülői ház harmónikus együttműködésének az eredménye, hogy tanulóink évvégi magaviselete a legmegnyugtatóbb képet mutatja. Nagyon jó viseletű volt 132 (73,33%), jó viseletű 47 (26,11%), megfelelő 1 (0,56%).

Egészségi állapot. Az ifjuság egészségi állapota általában

kielégítő volt. Pár tanulónk megbetegedett ugyan a városunkban és vidékén járványszerűleg fellépett tifuszban, de betegségük a kellő időben megtett óvintézkedések következtében könnyű lefolyású volt.

Szabó György I. oszt. tanuló mindjárt az iskolai év elején a szülői háznál súlyos beteg lett s közel félévi betegeskedés után a szülők nagy bánatára március 28-án elhunyt. Egy hónap múlva, április 27-én, a halálnak újabb aratása volt. Héjja Sándor szintén I. oszt. tanuló a husvétii szünidőben a szülői háznál rövid betegeskedés után meghalt. Mindkét nagyreményű növendékünket intézetünk igaz és mély részvéte kísérte korai sirjukba.

A torna alól általános testi gyengeség, műoperáció és szervi szivbaj miatt öt tanuló volt felmentve.

Hivatalos látogatások. A tanítás menetét az állam részéről G. Šerban középiskolai felügyelő úr őrizte ellen, aki december 13-án látogatta meg az intézetünket. Több osztályban meghallgatta a feleleteket s tapasztalatait jegyzőkönyvbe foglalta.

Junius 15 én déli $\frac{3}{4}$ órakor D. Gusti közoktatásügyi miniszter úr szerencsétlente magas látogatásával intézetünket, amikor az énekkar köszöntő dala, az igazgató és Kerestély László I. o. t. üdvözlő szavai után kíséretével megtekintette a püspök úr szobrával és az igazgatók képeivel ékesített tanári szobát, a mintegy 12,000 kötetet tartalmazó tanári könyvtárunkat és meghallgatta a VII. oszt. tanulók román nyelvi feleleteit, maga a miniszter úr és Caliani vezérfelügyelő is kérdéseket intézve az ifjakhoz. Rövid látogatása után teljes elismeréssel távozott intézetünkől.

Főtanhatóságunk részéről május 2. és 3 án Tóth Balázs igazgatótanácsos, május 29-én pedig Zomora Dániel nagyprépost, püspökhelyettes és Szélyes Dénes preláthus-kanonok, főtanfelügyelő urak végeztek hivatalos látogatást intézetünkben, meghallgatva minden osztályban a feleleteket és az ifjusági énekkar próbáját. Pál István preláthus-püspöki biztos úr egész éven át élénk érdeklődést tanusított intézetünk iránt, úgyszintén Viola Sándor dr. gondnok úr is. — Az igazgató minden hónapban látogatott a tanárok óráin és átnézte a tanulmányi naplókat s az írásbeli dolgozatokat.

Iskolai ünnepek. Iskolánk a letelt év folyamán is megünnevelte az előirt törvényes ünnepeket s ezeken kívül több házi és nyilvános ünnepélyt rendezett, amelyek a vallásos érzés s a kegyelet ápolását, az állampolgári nevelést és a jellem fejlesztését szolgálták. Házi és nyilvános ünnepéyeink ezek voltak: Október 16 án II. Károly király Ófelsége születése napján szentmisét hallgattunk, utána pedig iskolai ünnepélyt tartottunk, amelyen az alkalmi beszédet Dobos Ferenc dr. tanár mondotta. Október 22 én megemlékeztünk Bogdán P. Haşdeu kiváló román költő, drámaíró és nyelvészről, továbbá pedig N. I. Grigorescu jeles festőről haláluk 25 éves évfordulója alkalmából. Az elsőt Józsa János tanár, az utóbbit pedig Ópra Benedek tanár méltatta. Október 23-án Arany János nagy epikusunk halálála 50 éves évfordulója alkalmából diszgyűlést tartottunk, amelyen az emlékbeszédet Khell István tanár mondotta. Október 30 án Alexandru cel Bun halálának 500 éves évfordulóját nyilvános ünnepélyvel ünnepeltük meg. Az ünnepi szónok Frölich Ottó finevelő int. igazgató volt. November 5 én intézetünk égi pártfogójának, Szent Imrének szenteltünk ünnepet s ugyanakkor lepleztük le legfőbb igazgatónknek, Majláth G. Károly Püspök Úr Ónagyméltóságának szobrát nagy közönség jelenlétében. Ezen ünnepélyünkön megnyitót az igazgató, ünnepi beszédet pedig Frölich Ottó mondott. December 1-én, Erdély egyesülésének az ünnepén, Te Deumon vettünk részt, utánna pedig ünnepélyt tartottunk, amelyen a nap jelentőségét, az erdélyi és ó királyságbeli román irodalom és népművészet kapcsolatát Józsa János tanár méltatta. Ezen az ünnepélyünkön jelen volt Bärbat prefect, a helyőrség egész tisztikara s megjelentek az áll. leánygimnázium növendékei tanárnőikkel egyetemben. Január 24-én, a román fejedelem-ségek egyesülésének évfordulóján, Te Deumon vettünk részt. Délután a helyi középiskolák rendeztek együttes ünnepélyt, amelyen cserkészeink is szerepeltek egy nagyszerű számmal. Április 8 án, Baszarábia egyesülésének évfordulóján, a nap jelentőségét Lévai Lajos dr. tanár méltatta. Május 6 án az ifjusági zene-és énekarnak volt nagyszerű nyilvános hangversenye Kiss Elek zenetanár, karnagy vezetése mellett. A május 10 iki nemzeti ünnepén Te Deumot hallgattunk és iskolai ünnepélyt tartottunk. A

nap jelentőségét Khell István tanár méltatta. Május 25-én, a Hősöknapján, szentmisén és a hősök mauzoleumánál tartott megemlékezésen vettünk részt. Junius 8 án, Őfelsége II. Károly király trónralépésének évfordulóján Te Deumon vettünk részt és iskolai ünnepélyt tartottunk, melynek szónoka Ópra Benedek tanár volt.

Október 29 én, Mária királyné Őfelsége születése napján, november 8-án, Mihai alba-iuliai nagyvajda születés és névnapján Te Deumon vettünk részt.

Szentmise hallgatással emlékeztünk meg a hallottakról november 2-án, szentmisét hallgattunk november 4 én, Püspök Urunk Őnagyméltóságának névünnepén. Résztvettünk február 2 án a Balázsáldás kiosztásán és március 1-én a hamvazáson.

Előadások és kirándulások. Az oktatást és a nevelést szolgálták a különféle előadások, muzeumok meglátogatása s a helyi kirándulások. Ezek a következők voltak: Az október 31-iki takarékosági nap alkalmából az osztályfőnökök buzdították osztályaikat a takarékosagra. Április 6 án faültetésen voltunk. Május 2-án, a Tejnap alkalmából, Halmágyi Samu tanár tartott előadást a tejnek fontosságáról és másnap megtekintettük a tejtermékek kiállítását. Május 27-én a Könyvnapon, Opra Benedek tanár beszélt a könyv fontosságáról az emberi művelődés szempontjából. Junius 16-án ifjaink megtekintették a helyi székhely muzeumot, megmutattuk nekik könyvtárunk nevezetességeit. Helyi kirándulást cserkészeinken kívül majdnem mindenik osztályunk rendezett földrajzi, természetrajzi, földtani ismereteik kibővítése és megrögzítése céljából.

Ifjusági egyesületek. Az ifjusági egyesületek közül miniszterileg jóváhagyott alapszabályok alapján a Mária Társulat, a a vármegyei legióba való bekapcsolódás folytán pedig a cserkész csapat működött.

A Mária Kongregációnak két csoportja volt: az alsó és felső osztályok csoportja. Két hetenként és többször hetenként tartotta gyűléseit, amelyeken apologetikus, történelmi, társadalomtudományi és szépirodalmi kérdésekről hangzottak el szabadelőadások és felolvasások. Szavalatok, monológok, dialógok, ének és zeneszámok élénkítették a gyűléseket. Rendezett szavaló és

beszédversenyt, több diszgyűlést és egy ünnepélyt december 11-én. Tagavatás december 8-án volt, amikor Pál István prelátus püspöki biztos úr 11 jelöltet avatott Mária leventéivé.

A cserkészlet egész éven át a jellemnevelés szolgálatában állott. Ezt a munkát elméleti és gyakorlati uton végezték. Hetenként oktató, havonként zárt diszgyűlést rendeztek és február 26-án nagyszabású cserkészünnepélyt változatos műsorral. Cserkészeink száma a letelt évben tizenöttel szaporodott. Taglétszám 40 a századparancsnokkal együtt. A cserkészszázad egy szegény cserkészt 700 leu tandíjsegélyben részesített. A csapat felszerelése az intézet gondoskodása folytán 1 drb. ponyvával 2600 L., egy rajnak szükséges tábori felszereléssel 2400 L. értékben gyarapodott. Van 50 kötetből álló cserkészkönyvtárunk 2100 L. értékben.

Rajz- és kézimunka kiállítás. Junius hó 18—22-ig a tanulók rajzaiból és kézimunkáiból kiállítást rendeztünk. Az I.—VII. oszt. tanulók rajzai és kézimunkái a rajzteremben voltak szemlélhetőek. A kiállításon minden tanuló minden rajza szerepelt. Az alsó három osztály rajzai — tekintettel a kettős rajzórákra — jóval számosabbak a többi osztály rajzainál. Az alsó osztályok rajzai inkább a kettős órára kiterjedő feladatok; a nagyobbak rajzai több órás feladatok voltak, vagy csak egy órára terjedő vázlatok. Az eredmény a tanulóknak a rajzolás és festés iránti szeretetét mutatja. A kézimunkát a két alsó osztályban tanítottuk. A kiállításon papír-, karton-, agyag- és könyvkötészeti munkák szerepeltek. Egyesek apró fa-modelleket is készítettek. A papír és karton munkák előírt és megszabott minták után készültek, az agyagmunkák inkább egyéni feladatok voltak. A könyvkötészetben a II. oszt. tanulói érték el szép eredményt. A rajz- és kézimunka kiállítás megrendezése Spanyol Pál c. igazgató érdeme.

Vizsgák. Évvégi osztályvizsgák nem voltak, hanem ezeket az összefoglaló ismétlések helyettesítették.

Az V. oszt. felvételi vizsgára junius hóban 12 növendék, szeptemberben pedig 2 növendék jelentkezett, akik közül 9 vizsgázott sikerrel. Az átmeneti vizsgák elnöke mindkét alkalommal Ion Steriopol, helyi áll. liceumi igazgató volt.

A június hóban városunkban tartott bacalaureatusi vizsgára jelentkezett 3 régi és 15 új növendék, akik közül sikerrel vizsgázott 2 régi (László Dénes, Tamás Gáspár) és 12 új (Bertalan Balázs, Dénes Albert, Fábíán Mihály, Heim Sándor, Horváth József, Jancsó Gyula, Kovács János, Lőrinczy László, Máthé László, Péter László Szabó, Gyula és Szentgyörgyi Béla.)

A szeptember hóban tartott bacalaureatusi vizsgára jelentkezett 7 régi és 3 új növendék, akik közül sikerrel vizsgázott 2 régi (Barna Sándor és Paraté Ferenc)

A szeptember elején megtartott javítóvizsgára jelentkezett 20 növendék, akik közül sikerrel vizsgázott 19; a vizsgálat alapján osztályismétlésre utasítatott 1; a vizsgálaton való meg nem jelenés miatt pedig 2 növendék.

Könyv és szertárak. *A tanári könyvtárban* van körülbelül 8,000 mű, 11,000 kötetben, amelynek leltározása most van folyamatban. Leltároztatott eddig 5200 mű 7300 kötetben. Az idei gyarapodás ez: a) Vétel: 7 mű 7 kötetben, 1 füzetben, 6 folyóirat 1 kötetben és 38 füzetben 5095 L. értékben; b) Ajándék: 45 mű, 2 folyóirat 9 kötetben, 60 füzetben 2894 L. értékben. Adományozók: a Közokt. Miniszter Úr, Erdélyi Kath. Akadémia, Bányai János, Soha Aladár és a Hangya Központ.

Az ifjúsági könyvtárban van 459 mű román nyelven, 496 kötetben, 154 füzetben és 10,159 L. értékben és 1011 mű magyar nyelven 2145 kötetben, 3 füzetben és 50,421 L. értékben. Idei gyarapodás: a) Vétel: 9 drb. román irodalomtörténeti kép, 14 román nyelven írt mű 76 kötetben és 2929 L. értékben és 38 magyar nyelven írt mű 1620 L. értékben. b) Ajándék: 2 mű 64 L. értékben. A könyvtár összes állománya: 1531 mű 2717 kötetben, 157 füzetben és 65,129 L. értékben.

A szertárak állománya és gyarapodása a következő:

1. *Érem- és régiségtár*: 492 drb. érem 1194 L. értékben és 140 drb. régiség 2458 L. értékben.

2. *Filológiai szertár*: 267 drb. 13,875 L. értékben.

3. *Kémiai szertár*: 21 drb. 1681 L. értékben. Idei beszerzés 1. Bunzen égő, 1 drb platinasodrony 1016 L. értékben.

4. *Rajzszeretár*: 76 drb. 12, 498 L. értékben.

5. *Természetrajzi szertár*: 3339 drb. 82,930 értékben. E szertárunk Bányai János geologus, óraadó tanár úr buzgolkodása folytán külön gyűjteménnyel szaporodott, mely főképpen a növényi betegségek jellemző s gazdaságilag fontos példányait tartalmazza. A nagyobb példányok a falra felakasztva láthatók s ebben a tekintetben intézeti gyűjteményünk a hasonló tárgyú egyetemi gyűjtemények után következik. Főbb darabjai: a gombabetegségek által okozott ágbakuszódások, golyvák, elszalagosodások, gubacsképződmények, különböző gombafajták, növényi összenövések és élőszködő növények. Az anyagot a szaktanár buzditására főképpen a II. oszt tanulók hordották össze. — Az ásvány gyűjteményünk egyes adakozásokból főképpen a Székelyföld anyagából gyarapodott. Az anyag rendezése folyamatban.

6. *Természettani szertár*: 379 drb. 52,176 L. értékben.

7. *Tornaszertár*: 383 drb. 30,150 L. értékben.

8. *Történelmi és földrajzi szertár*: 76 drb. történelmi tárgy 10,800 L. és 75 drb. földrajzi tárgy 15,412 L. értékben.

9. *Zeneszertár*: 13 drb. 32,000 L. értékben. Idei gyarapodás: Pósa—Lányi: Petőfi 1 drb. partitúra, 70 drb. szólam 150 L. Rákóczi—Ábránd 12 drb. szólam kotta 150 L. Összesen 300 L. érteken.

10. *Butorzat és felszerelés*: 1249 drb. 300,633 L. értékben. Idei gyarapodás: 1 drb. püspöki mellszobor 10,000 L., bükkfa szobor talapzat 800 L., 1 drb. bükkfa asztal 400 L., 3 drb. munkasztal 750 L., 1 drb. ülő pad 120 L., 7 drb. igazgatói kép rá-mával együtt 2100 L., az ismeretlen katona emléket ábrázoló 8 drb. fali kép 310 L. Összesen 14,480 L. Ajándék utján 1 drb. Sámbar festmény 1500 L. értékben.

Tandijmentesség, segélyezés. Tandijmentességet élvezett 67 tanuló 55,000 L. összegben, iskolafenntartói díjmentességet pedig 109 tanuló 155,610 L. összegben. Az elengedett díjak összesen 210,610 Leut tesznek ki. A tan-és iskolafenntartói díjmentességen kívül még több tanulóknak részesült tan-és fenntartói díjsegélyben. A Véndiák Egyesület két tanulóknak fizette a beiratási díját 1020 L. összegben. Az intézeti ifj. Segítő Egyesület 3560 Leut osztott ki szegény tanulóknak között tandijsegélyképpen. Becsek Aladár bankigazgató úr egy tanuló segélyezésére 2548 Leut adományo-

zott. A Kereskedő Társulat egy szegény tanulónak fizette ki 3730 Leu iskolai díját. A Polgári Önképző Egyesület három iparos gyermek segélyezésére 1800 Leut adományozott.

Jutalmazások. Bankban lévő jutalmi alapítványaink ebben az évben nem kamatoztak. Egyedül csak a Dr. Viola Sándor-féle járadék kötvény kamatát adhattuk ki 1492 L. összegben. Egyesek adományából jutalmazásra befolyt: 1700. A könyvjutalmak értéke 2460 Leu.

Pénzjutalomban és segélyben részesültek: *Páll* László II. oszt. tanuló, aki a Dr. Viola Sándor féle járadékkötvény 1932. évi 746 L. kamatát kapta jó magaviseletért és jeles tanulásért. *Thököli Menyhért* III. oszt. tanuló, aki a Dr. Viola Sándor-féle járadékkötvény 1933 évi 746 L. kamatát kapta tandíjsegélyül; *Gáspár Boldizsár* kereskedő úr 300 L. adományából 150—150 L. jutalomban részesültek *Keresztély László* I. és *Mihálykó Lajos* II. o. tanulók szorgalom és jó tanulásért; *Szélyes Dénes* prelátus kanonok úr adományából 250 L. tandíjsegélyben részesült *Bálint Pál* I. o. t. *Soha Aladár* könyvkereskedő úr 400 L. adományát *Márton Gergely* III. o. t. kapta jeles tanulásáért; *Lőrinczi Árpád* szücsmester úr 100 L. adományát jó tanulásért és jó viseletért *Zichert Antal* I. o. t. kapta; *Mihály Domokos* farkaslaki plebános úr 200 L. adományából 100—100 Leut kaptak *Hadnagy Lajos* II. és *Thököli Menyhért* III. o. tanulók. Ez utóbbi kapta *Fülöp János* malomfalvi plebános úr 100 L. adományát segélyképpen. *Lőrincz József* kereskedő úr és neje 200 L. adománya *Pálfy István* V. o. tanulónak adatott segélyképpen. A *Persian-Zimny*. cég 200 L. adományát *Pálfy József* V. o. t. kapta tandíjsegélyül. *Fazakas Gáspár* szentkirályi plebános úr 100 L. adományát *László J. Jenő* I. o. t. kapta jó viseletéért. A *Szentkereszt Hadsereg* 400 L. adományából 100—100 L. jutalomban részesültek: *Ambrus Gergely* I. o. t., *Ferencz Lajos* II. o. t., *Écsy László* és *Székely Áron* III. o. t. *Paschek Viktor* bankigazgató úr 100 L. adománya *Bertalan Balázs* VII. o. tanulónak adatott jó szavalásért. A főgimnázium tanári testületének *Könczey István* gépész halála alkalmából koszorumegváltás címén adományozott 500 Leuját *Bányai József* IV. o. tanuló kapta jeles előmeneteléért. Egy magát megnevezni nem akaró tanügybarát 100 L. ado-

mánya *Lőrinczy* László VII. o. tanulónak adatott. A Véndiák Egyesület tagjaitól befolyt 2000 L. tagsági díjból *Kiss* Károly III. o. t. 600 L., *András* István III., *Horváth* József VII. o. t. 350—350 L., *Pálfy* József V. o. t. pedig 700 L. tandíjsegélyben részesült. A kolozsvári *Minerva Rt.*, *Soha* Aladár, *Roska* Márton, *Pál* István és *Szabó* András könyvjutalmát a jeles előmenetelű és jó viseletű tanulók kapták. A nemesszívű adományozóknak ezen az uton is hálás köszönetet mondunk a segélyezésekre és jutalmakra adott adományokért.

A Szent Imréről nevezett finevelőintézet. A nehéz gazdasági viszonyok között minden erejét megfeszítve finevelőintézetünk az 1932—1933. isk. évben is zavartalanul működött. Az intézetbe 31 alapítványos, 42 fizető és 7 ingyenes növendék iratkozott be az isk. év elején. Mély fájdalommal emlékezünk meg itt is Héjja Sándor I. o. növendék elhalálzásáról, kit a szülői háznál a húsvéti szünidő alatt ragadott el a tifusz-járvány soraink közül. Szorgalmas, engedelmes, szép reményekre jogosító kedves kis fiút veszítettünk el benne. — A fizető növendékek ellátásért 7200 leut fizettek egész évre. Az intézet élete az isk. éven át a főhatóságilag megállapított házirend szerint a követelményeknek megfelelően folyt le. Kiemelkedik azonban intézetünk életéből a szegény növendékek segélyezése, mely a nehéz gazdasági viszonyok mellett is a 97.000 Leut meghaladta. Ezen segélyben legtekintélyesebb helyet az Egyházmegyei Igazgatótanács 226—1933. sz. rendeletével kiutalt 32,000 leu alapítványi pótszegély foglalja el, mely összeg az alapítványos növendékek segélyezésére osztatott szét. A finevelő intézet törekvő, szegény növendékeinek 55.855 Leu ellátási kedvezményt nyújtott. Tizenkét uriaszony teájának jövedelméből Pál Jánosné és özv. Csillag Józsefné név alatt Thököly Menyhért III. o. növendéknek 1300 leut, Bányai József IV. o. növendéknek pedig egy rend új ruhát és fehérműveket juttatott, míg az örmény asszonyok teájának jövedelméből 4 növendék összesen 1300 Leu segélyben részesült. A helybeli Oltáregylet (elnöknője: Dr. Szabó Józsefné) pedig a kápolna részére egy igen szép kiállítású violaszin kazula felszerelést adományozott. Balogh Józsefné úrnő a kápolna örökmécsét június hó folyamán olajjal látta el. Ügy a

növendékek részére, valamint kápolnánknak adományozottakért ezuton is hálás köszönetet mond a finevelőintézet. — Az intézetben a vezetést Frölich Ottó régens végezte, a növendékek között a felügyeletet Papp Dénes és Veress Béla subrégensek látták el, az intézeti orvosi tisztelet pedig Dr. Imre Domokos ny. köz-kórházi igazgató-főorvos töltötte be.

A ref. finevelőintézetet a kollégium előjárósága az iskolai év elején megszüntette.

Szállásviszonyok. A vidéki tanulók nagy része a finevelőintézetben lakott. Ezenkívül 22 növendék, akik szerzetesi pályára készülnek, bent lakott a szentferencrendiek zárdájában. Szálláson lakott 24 növendék, a többi pedig a szülői háztól járt az iskolába.

Az intézet személyzete.

A) Tanári testület.

a) Nyugalmazott tanárok.

1. *Jánosy Péter*, világi, okl. a latin és görög nyelvből. Nyugalomba vonult 33 évi tanári működés után az 1906. évben.

2. *Gáspár Balázs*, világi, okl. a mennyiségtan- és természettanból. Nyugalomba vonult 28 évi tanári működés után 1910 március 1-én.

3. *Tamás Albert*, világi, okl. a természettanból, kémiából és tornából. Nyugalomba vonult 26 évi tanári és 19 évi igazgatói működés után az 1928 évben.

4. *Embery Árpád*, világi, c. igazgató, okl. a latin és görög nyelvből. Nyugalomba vonult 42 évi tanári működés után az 1928 évben.

5. *Fazakas Gáspár*, egyházi, okl. a magyar és latin nyelvből. Nyugalomba vonult 30 évi tanári működés után az 1930 évben.

b) Működő tanárok.

1. *Biró Lajos*, világi, igazgató, okleveles. r. tanár a magyar és latin nyelvből. Tanított latin nyelvet a III. és IV. o.-ban. heti 6 órában. Tanári éveinek száma: 31.

2. *Bányai János*, világi, a helybeli kő és agyagipari iskola rendes tanára, mint óraadó tanította a természetrajzot a II. III. IV. V. és VII. o.-ban heti 10 órában.

3. *Bende Vilmos*, világi, h. tanár, katonai szolgálat miatt szabadságon.

4. *Dobos Ferenc dr.*, világi, okl. rendes tanár a történelemből és földrajzból, alapvizsgás a magyar nyelvből. A III. főnöke, a tört. és földrajzi szertár őre. Tanított magyart II—V. o.-ban heti 12, történelmet II. V. és VI. o.-ban heti 6, összesen heti 18 órában. Tanári éveinek a száma : 28.

5. *Frölich Ottó*, világi, okl. rendes tanár a történelemből és földrajzból. A IV. o. főnöke, a finevelőintézet igazgatója. Tanított filozófiát a VI—VII. o.-ban heti 4, történelmet I. III. o.-ban heti 4, földrajzot II. III. V. o.-ban heti 6, alkotmánytant a III. és VII. o.-ban heti 2, összesen heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 29.

6. *Halmágyi Samu*, világi, a helybeli áll. liceum rendes tanára, mint óraadó tanította a természetrajzot az I. és VI. osztályban heti 4 órában.

7. *Imreh Domokos dr.*, világi, intézeti orvos. Tanított egészségtant a VII.o.-ban heti 1 órában Tanári éveinek száma : 32.

8. *Jakó Albert*, világi, okl. r. tanár a mennyiségtan és természettanból. A VII. o főnöke, a természettani és kémiai szertár őre, értekezleti jegyző. Tanított mennyiségtant a II. III. és VII. o.-ban heti 8 órában és természettant s kémiát a III. és VI. o.-ban heti 6, összesen 14 órában. Tanári éveinek száma : 18.

9. *Jancsó Béla*, világi, okleveles r. tanár a mennyiségtan és természettanból. Az V. o. főnöke. Tanított mennyiségtant az I. IV. V. és VI. o.-ban heti 11 órában és természettant s kémiát a IV. V. o.-ban heti 6, összesen heti 17 órában. Tanári éveinek száma : 25.

10. *Józsa János*, világi, szakvizsgás h. tanár a román nyelvből és világtörténelemből. Titkár, a cserkész-század parancsnoka. Tanított román nyelvet az I—VII. o.-ban heti 24 órában. Tanári éveinek száma : 6.

11. *Khell István*, világi, okl. r. tanár a magyar és német nyelvből. Az I. o. főnöke, a tanári könyvtár őre. Tanított ma-

gyar nyelvet az I. VI. és VII. o.-ban heti 9, német nyelvet az V.—VII. o.-ban heti 6, összesen heti 15 órában. Tanári éveinek száma: 14.

12. *Kiss Elek*, világi, okl. r. tanár az ének- és zenéből. A torna és zeneszertár őre. Tanított éneket az I.—VII. osztályban heti 8, tornát az I.—VII. o.-ban heti 10, összesen 18 órában. Tanári éveinek száma 13.

13. *Lévai Lajos dr.*, világi, a helybeli ref. tanítónőképző rendes tanára, mint óraadó tanított földrajzot az I. és IV. o.-ban heti 4 órában.

14. *Ópra Benedek*, világi, szakvizsgás h. tanár a francia, magyar és román nyelvből. Tanított francia nyelvet az I.—VII. o.-ban heti 18 órában. Tanári éveinek száma: 3.

15. *Papp Dénes*, egyházi, okl. r. tanár a vallástamból. A VI. o. főnöke, exhortátor, a Mária Társulat vezető tanára, a fi-nevelő intézet aligazgatója. Tanított vallástant az I.—VII. o.-ban heti 14 órában. Tanári éveinek száma: 3.

16. *Spányár Pál*, világi, c. igazgató, okl. r. tanár a szabad-kézi és mértani rajzból. A II. o. főnöke, a rajzszerktár, az érem-és régiségtár őre. Tanított rajzot az I.—VII. o.-ban heti 10, szép-írást az I.—II. o.-ban heti 2, kézimunkát az I.—II. o.-ban heti 2, összesen heti 14 órában. Tanári éveinek száma: 35.

17. *Szabó András*, tb. igazgató a helybeli ref. kollégium-ban, okl. r. tanár a latin és görög nyelvből. Mint óraadó tani-totta a latin nyelvet az V.—VII. o.-ban heti 9, a görög nyelvet VI.—VII o.-ban összesen heti 11 órában.

c) Hitoktatók.

18. *Celan István*, hittanár a helybeli áll. liceumban. Tani-totta a gör. kel. hittant. Hitoktató 1 év óta.

19. *Biró Sándor*, ref. lelkész-tanár. Tanított vallástant az V. és VII. o. ref. növendékeinek. Hitoktató 27 év óta.

20. *Simon Imre* ref. segédlelkész. Tanított vallástant az I.—IV. o. ref. növendékeinek. Hitoktató 1 év óta.

21. *Sigmond József* unitárius lelkész. Tanított vallástant az unitárius növendékeknek. Hitoktató 2 év óta.

22. *Mattes János* luth. lelkész. Tanított vallástant a luth. növendékeknek. Hitoktató 4 év óta.

B) Intézeti alkalmazottak.

Könczey István, gépész-szerelő. Az intézet szolgálatában volt 22 évig. Meghalt 1933 június 14-én.

Balog Sándor, ideiglenes gépész-szerelő. Szolgál 1933 június 15 óta.

Bokor Béla, szolgál 8 év óta.

Porsché Ferencné, szolgál 8 év óta.

Fundațiuni, fonduri — Alapítványok, alapok.

Numărul curent Folyószám	Anul fundării A keletkezés ideje	Titlul fundațiunii, fondului, societății Az alapítvány. alap, egyesület címe	Capitalul Alapítóke		Venitul anual Az évi jövedelem	Chetuellele anu- ale	Az évi kiadások	Starea fundațiunii, fondului la finele anului școlar Alladák a tanév végén
			In efecte	In depu- neri				
			Leu	Leu				
A) Fundațiuni de premiu.								
Jutalmi alapítványok.								
1	1868	Ioan Simó și soția — Simó János és neje	—	210	—	—	—	210
2	1880	Soția lui Gheorghe Botta Györgyné	700	276	—	—	—	976
3	1885	Iosif Jánosy József	100	162	—	—	—	262
4	1886	Anton Kovács Antal	200	111	—	—	—	311
5	1888	Soția lui Gavrilă Dániel Gáborné Rauber Mária	200	80	—	—	—	280
6	1891	F. elevilor cari au făcut examenul de maturitate în anul 1864 évben érettségizettek alapítványa	250	155	—	—	—	405
7	1891	Anton Laiber Antal	—	492	—	—	—	492
8	1894	F. înființată de elevi cari au dat exa- menul de maturitate în anul 1869 évben érettségizettek alapítványa	—	326	—	—	—	326
9	1896	Albert și Gavrilă Gyertyánffy Albert és Gabor	100	345	—	—	—	445
10	1898	F. Cassei de imprumut ipotecar și de depuneri — Záglokölcsön In- tézet és Betéti pénztár a.	—	1555	—	—	—	1555
11	1904	Profesorul Ludovic Király Lajos tanár	—	525	—	—	—	525
12	1904	Ștefan Erdélyi István	—	341	—	—	—	341
13	1904	Ludovic K. Farczady K. Lajos	500	339	—	—	—	839
14	1905	Gavrilă Bálint Gábor	—	324	—	—	—	324
15	1905	Dna Albert Török Albertné Zeyk Lenke	250	29	—	—	—	279
16	1908	Albert Tamás Albert	300	1299	—	—	—	1599
17	1908	F. înființată în memoria elevului An- ton Szabó cl IV. — Szabó Antal IV. o. t. emlékére tett a.	—	155	—	—	—	155
18	1913	Dna Albert Tamás și fiul său An- drei Tamás Albertné és fia Andor	—	580	—	—	—	580
19	1917	Samuilă Szöllősi Samu	500	—	—	—	—	500
20	1917	Carol Barcsay și soția sa — Barcsay Károly és neje	250	—	—	—	—	250

Numărul curent Folosământ	Anul fundării A celei de-a doua	Titlul fundațiunii, fondului, societății Az alapítvány, alap, egyesület címe	Capitalul Alapítóke		Venitul anual Az évi jövedelem	Cheltuielile anu- ale Az évi kiadások	Starea fundațiunii, fondului la finele anului școlar Álladék a tanév végén				
			In efecte Értékpa- pirban	In depu- neri Takarék- betétben				Leu	Leu	Leu	Leu
			Leu	Leu				Leu	Leu		
21	1917	F. înființată de profesorii și elevii lice- ului în împrumut de războiu — A főgimn. tanárok és tanulók hadi- kölsön jutalomdíj a	500	—	—	—	500				
22	1918	Iosif Szombatfalvi și soția sa — Szombatfalvi József és neje	5000	—	—	—	5000				
23	1922	Ioan Kovács János	1000	1715	—	—	2715				
24	1922	Ioan Pap și soția sa — Pap János és neje	—	280	—	—	280				
25	1922	Gáspár Soó Gáspár	50	1185	—	—	1235				
26	1922	Iosif Zonda József	—	724	—	—	724				
27	1922	Arpad Embery Arpad	—	6152	—	—	6152				
28	1923	F. înființată p. memoria jubileului P. S S. Episcop Mailath — Mailath jubileumi a	—	2340	—	—	2340				
29	1923	Vasile Bándi Vazul	—	1969	—	—	1969				
30	1923	F. depusă de o mamă în memoria fiu- lui ei căzut pe câmpul de războiu — Egy öreg édesanyának a harc- térten hősi halált halt egyetlen fia emlékére tett a	—	1980	—	—	1980				
31	1924	Grigore Szabó Gergely	—	3559	—	—	3559				
32	1926	Andrei Tamás și familia sa — Ta- más András es családja	—	4083	—	—	4083				
33	1926	Ludovic Tamás Lajos	—	10685	—	—	10685				
34	1926	Ștefan Kálnoki și soția sa — Kál- noki István és neje	—	22156	—	—	22156				
35	1926	F. înființată de elevele școlii medio promovate în a. 1916 evben végzett polgári leányisk. növendékeinek a	—	2001	—	—	2001				
36	1928	F. moștenitorilor Dnei Anton Daróczy Dna Tamás Ludovic și soții săi — Daróczy Antalné örökösei: Tamás Lajosné és társai	—	5723	—	—	5723				
37	1930	Ioan Rés János	—	1598	—	—	1598				
38	1930	Pavel Spanyol Pál	—	1025	—	—	1025				
39	1931	Alexandru Viola Sándor	18650	1439	1492	1492	20089				
40	1911	Artur Burger Arthur	—	1003	—	—	1003				
B) Fonduri — Alapok.											
1	1879	F. de ajutor al tinerimei — Ifjusági Segítő a	350	—	—	—	350				
2	1883	F. de biblioteca de ajutor pentru tine- rime — Ifj Segélyző Könyvtár a	1000	1124	—	—	2124				

Nr. arif curent Folyószám	Anul fundării A keletkezés ideje	Titlul fundațiunii, fondului, societății Az alapítvány, alap, egyesület címe	Capitalul Alapitőke		Venitul anual Az évi jövedelem	Cheltuielile anu- ale Az évi kiadások	Starea fund. și a fondului la finele anului școlar Alladák a tanév végén
			In efecte Értékpa- pirban	In depu- neri Takarék- betétben			
			Leu	Leu			
3	1893	F. de bani p cerneală — Tintapénz a	350	966	—	—	1316
4	1894	F. de biblioteca de ajutor p. tinerime înființate de Anton Lukács Antal ifj. segélyző könyvtár a.	—	1416	—	—	1416
5	1894	F. de repersarea mobilelor — Butor- rongálás a.	350	400	—	—	750
6	1917	F. de biblioteca de ajutor p. tinerime înființată de Samuilă Szöllősi Samu ifj. segélyző könyvtár a.	1000	—	—	—	1000
7	1918	F. de muzică — Zene a.	3000	2729	—	—	5739
8	1918	F. de biblioteca de ajutor p. tinerime înființată de fostul paroh din Cojocna Grigore Bălint Gergely volt kolozsi plebános-féle ifj. segélyző könyvt. a.	—	551	—	—	551
9	1918	F. p. cumpărarea manualelor înființată de Iosif Szombatfalvy și soția sa Biró Ecaterina — Szombatfalvy József és neje Biró Katalin-féle tankönyv a.	5000	—	—	—	5000
C) Societăți — Egyesületek.							
1	—	Reuniunea Mariană—Mária Társulat	200	1397	—	—	1597
2	1874	Cercul de lectură — Önképzőkör	250	3002	—	—	3252
3	1900	S. ajutătoare a elevilor — Ifj. Se- gítő Egyesület	1500	4796	—	—	6296
4	1921	Cercul de gimnastică — Tornakör	—	1247	—	—	1247

VII.

Tabloul de averea fundațiunilor și a fondurilor internatului rom. cat.
 Kimutatás a róm. kath. finevelőintézet alapítványainak és alapjainak vagyonáról.

N-rul curent Folyószám	Anul fundării A keletkezés éve	Titlul fundațiunii sau al fondului Az alapítvány vagy alap címe	Capitalul · Alapítók		Venitul anual Az évi jövedelem	Cheltuielile anuale Az évi kiadások	Starea la 30 VI. 1933. Alladék 1933 VI 30-án	Observări Megjegyzések
			In efecte Ártékpapir- ban	In depuneri Takarék- betétben				
1	1888	F. colonelului de jandarmi în pensie Moise Lukács Mózes ny. csendőrezredes alapítványa	—	2500 ¹⁾	—	—	2500	¹⁾ Se administrează de biroulul notarului public din Bratislava; dobânzile le folosește văduva. — A pozsonyi közjegyzői hivatal kezeli; a kamatokat az özvegy haszonélvezi. ²⁾ Efecte de războiu — Hadikölcsönkötvények, Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár kényszer-egyezsége miatt az alapítványok és alapok nem kamatoznak.
2	1891	F. Cassei de Păstrare a Județului Odorheiu S. A — Udvarhelymegyei Takarékpénzt. R. t. ösztöndíjalapítványa	2000 ²⁾	1353	—	—	1362	
3	1893	F. abete parohului Ludovic Jung Cseke Lajos apátplébános alapítványa	300 ²⁾	20 35	—	—	20 35	
4	1893	F. lui dr. Albert Török Albert ösztöndíjalapítványa	—	305 87	—	—	305 87	
5	1893	F. lui dr. Mihail László Mihály ösztöndíjalapítványa	—	203 89	—	—	203 89	
6	1893	F. lui Francisc Wolszky Ferenc alapítványa	—	122 30	—	—	122 39	

N-rul curent Folyószám	Anul fundării A keletkezés éve	Titlul fundațiunii sau al fondului Az alapítvány vagy alap címe	Capital - Alaptőke		Venitul anual Az évi jövedelem	Cheltuielile anuale Az évi kiadások	Starea la 30 VI 1932. Alladék 1932 VI 30-án	Observări Megjegyzések
			In efecte Értékpapir- ban	In depuneri Takarék- betétben				
7	1893	F. comună a internatului — Internátusi közalapítvány . . .	5200 ³⁾	192	—	—	192	³⁾ Lei 2700 efecte de ră- boiu iar Lei 2500 în da- torește Fundațiunii lui Daniel Carol cu dobânda de 6% — 2700 Lei ha- dikölcsönkötvény 2500 Leivel a Dániel K a. tartozik neki, mely ösz- szeg után 6% kamatot fizet. ⁴⁾ Lot de Crucea Roșie — Vöröskereszt sors- jegy. ⁵⁾ F. se formează din ju- mătatea partea izvorului mineral »Székely szel- tersze« și din accesorii lui — Az alapítványi tőkét a »Székely szeltersze« ás- ványviz forrás felerésze és tartozékal képezik.
8	1894	F. parohului din Tăetura Ioan Szűcs János vágási plebános alapítványa	20 ⁴⁾	40 51	—	—	40 51	
9	1894	F. locuitorilor din Toplica Ro- mână Jakob și Carol Mózes Jakab és Károly hévizi lakó- sok alapítványa	—	485 44	—	—	485 44	
10	1896	F. de vindicarea — Gyógyalap	—	1696	—	—	1873	
11	1898	F. abate parohului Francisc Kovács Ferenc apátplebános ösztöndijalapítványa	—	167 35	—	—	167 35	
12	1904	F. lui Gașpar Soó Gáspár ösz- töndijalapítványa	2500 ³⁾	1593	—	—	1593	
13	1908	F. protopopului Moise Sebes- tyén Mózes esperes ösztön- dijalapítványa	750 ³⁾	889	—	—	389	
14	1908	F. lui Carol Dániel Károly ösz- töndijalapítványa ⁵⁾	—	—	—	—	—	

VIII.

Clasificarea elevilor. — A tanulók osztályozása.

Clasa I. osztály.

Dirig. clasei — oszt. fő.: **Khell István.**

Promovați. — *Fellépnek*: 33. *Foarte bine* — *Jelesek*: Ba-
rabás B. Béla, Kerestély L. László, Ordelt I. János. Bine — Jó:
Ambrus Gr. Gergely, Bokor Z. Zoltán, Both Sós Št. István. De-
mény Št. István, Imets C. Károly, Molnár G. Gábor, Nagy D.
Dénes, Pál D. Dénes, Pálffy Gh. Géza, Sipos A. András, Soó
A. Attila, Soó A. Árpád, Venetsek A. Antal, Vulkán B. Béla,
Zicher A. Antal, Zsók L. Lajos. *Suficient* — *Elégséges*: Alexi
Št. István, Bálint P. Pál, Fülel T. Tibor, Hadnagy G. Gábor,
Ilyés A. Sándor, Kopeczky A. Andor, László E. Jenő, Lókodi P.
Pál, Lőrinczi A. Árpád, Miklós C. Károly, Olosz D. Dénes, Petruska
L. Lajos, Tótpál I. Gyula: Tözsér E. Imre. *Corigenți* — *Javit-*
hatnak: Ambrus L. László, Pap Z. Zoltán, Pálffy Št. István.
S'a retras — *Kimaradt*: Bodó Fr. Ferenc. *Au murit* — *Meg-*
halltak: Héjja A. Sándor, Szabó Gh. György.

Total — Összesen : 39.

Cl. II. osztály.

Dirig. clasei — Oszt. fő: **Spanyár Pál.**

Promovați — *Fellépnek*: 33. *Foarte bine* — *Jelesek*: Far-
kas V. Viktor, Pál L. László. Bine. — *Jók*: Bálint B. Barna,
Bálint T. Tibor, Bartók P. Pál, Csergő V. Bálint, Dénes D. Domokos,

Elekes V. Vencel, Felcser Št. István, Ferencz L. Lajos, Gál F. Félix, Hadnagy L. Lajos. Jakó A. Ádám, Mihálykó L. Lajos, Pál D. Dénes, Sepsi A. Árpád, Szócs É. Imre, Tóth V. Bálint. *Suficient* — *Elégséges*: Andrassy A. Sándor, Bakk A. Albert, Balázs B. Béla, Biró M. Mihály, Demeter I. János, Gergely I. József, Karácsonyi I. János, Kiss E. Ernő, Macskásy A. András, Máthé A. Árpád, Pap E. Jenő, Reichert P. Pál, Süli C. Károly, Szabó A. Albert, Szabó F. Ferenc. *Corigenți* — *Javíthatnak*: Kónya L. László, Matta B. Béla, Márton A. András, Mózes A. Endre, Vörösváry B. Béla, Sütő B. Béla. *Sau retras* — *Kimaradtak*: Benedek G. Gábor, Mihály L. László.

Total — Összesen: 41

Clasa III. osztály-

Dirig. clasei — Oszt. fő. **Dr Dobos Ferenc.**

Promovați — Fellépnek: 25 *Foarte bine* — *Jelesek*: Márton G. Gergely, Péter L. László, Székely A. Áron. *Bine* — *Jó*: Bodó P. Pál, Bogdán B. Béla, Bokor C. Károly, Écsy L. László, Kopeczky B. Béla, Lőrincz I. József, Palkó Št. István, Szabó A. Albert, Thököli M. Menyhért, Varga I. János. *Suficient* — *Elégséges*: András Št. István, Domokos J. Gyula, Ferencz B. Béla, Kelemen B. Béla, Kiss C. Károly, Orza A. Antal, Radocsay E. Emil, Sala B. Béla, Szabó L. László, Tóth G. Géza, Vida J. Gyula, Weibel Št. István. *Corigenți* — *Javíthatnak*: Barts T. Tibor, Dezsőfi Št. István, Farnos R. Rudolf, Szász I. József, Veres F. Ferenc.

Total — Összesen 30.

Clasa IV. Osztály.

Dirig. clasei. — Osztály fő: **Frölich Ottó.**

Promovați — *Fellépnek*: 13. *Foarte bine* — *Jelesek*: Bánynai I. József, Imreh G. Gábor. *Bine* — *Jó*: Csiby C. Károly. *Suficient* — *Elégséges*: Derzsy L. László, Dezsőfi L. László, Kiss E. Elemér, László Št. István, Lőrincz A. Sándor, Mike I.

József, Schmelhaus G. Gábor, Torday V. Bálint, Tóth E. Elemér, Vörösváry F. Ferenc. *Corigenți* — *Javithatnak*: Köpeczy G. Géza, Mihály A. Antal. *Repetent* — *Isméllő*: Papp N. Miklós.

Total — Összesen : 16.

Clasa V. osztály.

Dirig. clasei. — Oszt. fő: **Jancsó Béla**

Promovați. — Fellépnek : 15. *Foarte bine* — *Jeles*: Széll A. Sándor. *Bine* — *jó*: Baló A. Attila, Buna S. Samu, Gáspár L. László, Jancsó T. Tibor, Pálfi Št. István. *Suficient* — *Elégségesek*: Bajka J. József, Bányai J. János, Dukáth J. József, Germány Z. Zoltán, Mózes L. Lajos, Nuridsány L. László, Pálfi J. József, Sándor L. Lajos, Szöke A. András. *Corigenți* — *Javithainak*: Germány N. Miklós, Monoky J. József, Szabó Št. István, Vass D. Dezső, Veress Gh. Géza.

Total — Összesen : 20.

Clasa VI. osztály.

Dirig. Clasei. — Oszt. fő: **Papp Dénes**.

Promovați — Fellépnek : 18. *Foarte bine* — *Jeles*: Nagy L. Lajos. *Bine* — *Jó*: Knop V. Vencel, Liptay A. András, Szabaday R. Rezső, Széky L. Lajos. *Suficient* — *Elégségesek*: Albert L. Lázár, Biró Št. István, Bodosi A. Antal, Both Soós C. Károly, Czikmántory O. Ottó, Fábrián J. József, Jovánovich T. Tibor, László A. Antal, Márton A. András, Papp L. László, Roska C. Károly, Soós Št. István, Veress C. Károly. *Corigenți* — *Javithatnak*: Elekes A. András, György Št. István, Szöke J. János. *S'a retras* — *Kimaradt*: Incze L. Lajos.

Total — Összesen : 22.

Clasa VII. osztály.

Dirig. Clasei — Oszt. fő: **Jakó Albert**.

Promovați — Fellépnek : 18. *Foarte bine* — *Jeles*: Máthé L. László. *Bine* — *Jó*: Heim A. Sándor, Kállay L. Lajos, Lő-

rinczy L. László. *Suficient — Elégséges*: Bertalan B. Balázs, Bodrogi C. Károly, Dénes A. Albert, Fábián M. Mihály, Ferencz F. Nándor, Horváth J. József, Jancsó J. Gyula, Kandó J. János, Kovács J. János, Péter L. László, Szabó J. Gyula, Szentgyörgyi B. Béla, Tamás N. Miklós, Weigel M. Mihály.

Total — Összesen : 18.

Clasa I—VI. osztály.

Promovați la examenul de corigență din Septemurie — A szeptemberi javítóvizsga alapján fellépnek: Cl. I. o. Ambrus L. László, Pálfi Št. István. Cl. II. o. Matta B. Béla, Márton A. András, Mózes A. Endre, Konya L. László, Sütő B. Béla, Vörösváry B. Béla. Cl. III. o. Barts T. Tibor, Dezsőfi Št. István, Farnos R. Rezső, Szász J. József, Veress F. Ferenc. Cl. IV. o. Köpeczy Gh. Géza. Cl. V. o. Monoky J. József, Szabó Št. István, Vass D. Dezső, Veress Gh. Géza. Cl. VI. o. Elekes A. András, György Št. István, Szőke J. János.

Neprezentându-se la examenul de corigență au fost declarați repetenți. — Nem jelentkezők javító vizsgára, ismétlőknek nyilvánítottak Papp Z. Zoltán, cl. I. o., Germány N. Miklós cl. V. oszt.

Respins la examenul de corigență. — Megbukott a javítóvizsgán : Mihály A. Antal cl. IV. oszt.

IX.

Statistica elevilor. — A tanulók statisztikája.

		I	II	III	IV	V	VI	VII	I-VII	
Inscriși — Beiratkozott		39	41	30	16	20	22	18	186	
Retrași — Kimaradt		1	2	—	—	—	1	—	4	
Mortți — Meghalt		2	—	—	—	—	—	—	2	
Clasificați la sfârșitul anului școlar — Oszta-lyvoztatott a tanév végén		36	39	30	16	20	21	18	180	
Elevii înscriși repartizeți — A beirt tanulók megoszlása	după națio-nalitate și ne-msetiség szerint	gr. orient — gor. kel.	—	—	—	—	1	—	1	
		rom. cat. — róm. kath.	33	24	25	12	12	19	10	145
		ref. — ref.	6	6	4	4	8	—	6	34
		unit. — unit.	—	1	1	—	—	1	2	5
		lut. — lut.	—	—	—	—	—	1	—	1
		total — összesen	39	41	30	16	20	22	18	186
	după națio-nalitate și ne-msetiség szerint	maghiari — magyar	39	41	30	16	20	21	18	185
		germani — német	—	—	—	—	—	—	—	—
		sârbi — szerb	—	—	—	—	—	1	—	1
	total — összesen	39	41	30	16	20	22	18	186	
	după cetă-țe și alamp. sz.	român — roman	38	40	29	15	20	22	18	182
		maghiară — magyar	—	1	—	1	—	—	—	2
		cehoslovaci — csehszlovák	1	—	1	—	—	—	—	2
	total — összesen	39	41	30	16	20	22	18	186	
	după domi-ciliul părin-ților - a szülők lakó-helye sze-rint	din loc — helybeliek	15	8	5	7	4	5	8	52
din județ — megyebelik		15	18	10	4	7	8	7	69	
din alte județe — más megyebelik		9	15	15	5	9	9	3	65	
total — összesen		39	41	30	16	20	22	18	186	
după confesiunea părinților, szülők foglalkozása szerint	Proprietari și arendași de moșii exploatatori de păduri Nagybirtokos és bérlő erdő-kitermelő									
	Agriculturi mijlocii și mici și mun-citori agricoli — Közép- és kis-birtokos, mezőgazdasági munkás		11	—	—	—	—	—	—	
	Industriași mari și mici și conducă-torii de fabrici și ateliere — Nagy és kisiparos, gyárigazgató		6	3	1	1	1	1	2	
		4	6	6	3	1	3	2	40	

		I	II	III	IV	V	VI	VII	I VII	
E'levi înscriși repartizați - A beirt tanuló's megoszlása după profesiunea părinților - szüleik foglalk. szerint	Măestri și lucrători industriași Művezető és ipari munkás	»	—	—	—	—	—	—	—	
	Comercianți și stujași lor — Kereskedő és keresk. alkalm.	»	1 3	— 3	2 2	— —	— 1	— 1	— —	13
	Funcționari publici de tot felul — Köztisztviselő	»	4 5	2 4	— 6	3 —	1 5	1 2	1 2	36
	Prof. instructori învățatori și preoți — Tanár, tanító, pap	»	1 1	1 3	— 2	1 4	1 2	1 2	1 2	22
	Militar — Katona	»	—	1	1	—	—	—	—	2
	Profesiuni libere: avocat, medici, Ingineri, artiști etc. — Szabad fog- lalkozású: ügyvéd, orvos, mérnök, művész stb.	»	1 2	— 1	— —	1 1	— —	1 —	1 2	10
	Servitori în usul caănic — Háztartásbeli alkalmazott'	»	—	1	—	—	—	1	—	2
	Alte ocup. — Más foglalk.	»	—	—	—	—	—	—	1	7
	Orfani — Árva	»	—	—	—	—	1	1	—	2
	Total — Összesen	»	15 24	7 34	4 26	6 10	3 17	7 15	7 11	186
Situația generală a elevi- lor la finele anului școlar A tanuló's évvégi minősíté- se	promovați ca exepțional — töllepnék mint kitűnők	—	—	—	—	—	—	—	—	
	promovați ca foarte bine — fellépnek jelesen	3	2	3	2	1	1	1	13	
	promovați ca bine — fellépnek jól promovați ca suficienți — fellépnek mint elégségesek	16	16	10	1	5	4	3	55	
	corigenți — javithatnak	14	15	12	10	9	13	14	87	
	repetenți — ismételnék	3	6	5	2	5	3	—	24	
	total — összesen	36	39	30	16	20	21	18	180	
Purtarea elevilor — A tanuló's ma- gaviselete	foarte bună — nagyon jó	29	34	19	10	12	13	12	129	
	bună — jó	7	5	11	6	7	8	6	50	
	potrivită — megfalelő	—	—	—	—	1	—	—	1	
	rea — rossz	—	—	—	—	—	—	—	—	
	total — összesen	36	39	30	16	20	21	18	180	

		I	II	III	IV	V	VI	VII	I-VII
Dintre corigenții A javítóok közül	promovați — fellépnek	3	6	5	1	4	3	—	22
	repetenți — ismételnék	—	—	—	1	—	—	—	1
	nu s'au prezentat — nem jelentkeztek	1	—	—	—	1	—	—	2
	total — összesen	4	6	5	2	5	3	—	25
Situatiți elevilor în total după corigenții A növendékek mi- nősítése a javító- vizsgák után.	promovați — fellépnek	35	39	30	14	19	21	18	176
	repetenți — ismételnék	1	—	—	2	1	—	—	4
	total — összesen	36	39	30	16	20	21	18	180

Anuarul s'a aprobat de On. Serviciu Local de Invățământ din Cluj cu ordinul Nr. 37.371 din 11 Noemvrie 1933.

Tablă de materii - Tartalomjegyzék:

	Pagina
I. Grigore Marosvásárhelyi — Marosvásárhelyi Gergely . . .	3—9
II. Datele privitoare la istoria acestui an școlar . . .	15
III. Statul personal	28
IV. Adatok az intézet ez évi történetéhez	33
V. Az intézet személyzete	47
VI. Fundațiuni, fonduri — Alapítványok, alapok . . .	51
VII. Tabloul de avere a fundațiilor și a fondurilor inter- natului rom. cat. — Kimutatás a róm. kath. fine- velőintézet alapítványainak és alapjainak vagyonáról	54
VIII. Clasificarea elevilor — A tanulók osztályozása . .	56
IX. Statistica elevilor — A tanulók statisztikája	60

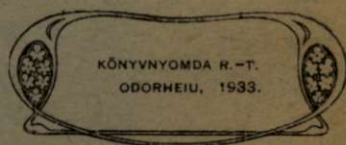

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Table de matières - Table of Contents

1	Introduction
2	Chapitre I
3	Chapitre II
4	Chapitre III
5	Chapitre IV
6	Chapitre V
7	Chapitre VI
8	Chapitre VII
9	Chapitre VIII
10	Chapitre IX
11	Chapitre X
12	Chapitre XI
13	Chapitre XII
14	Chapitre XIII
15	Chapitre XIV
16	Chapitre XV
17	Chapitre XVI
18	Chapitre XVII
19	Chapitre XVIII
20	Chapitre XIX
21	Chapitre XX
22	Chapitre XXI
23	Chapitre XXII
24	Chapitre XXIII
25	Chapitre XXIV
26	Chapitre XXV
27	Chapitre XXVI
28	Chapitre XXVII
29	Chapitre XXVIII
30	Chapitre XXIX
31	Chapitre XXX
32	Chapitre XXXI
33	Chapitre XXXII
34	Chapitre XXXIII
35	Chapitre XXXIV
36	Chapitre XXXV
37	Chapitre XXXVI
38	Chapitre XXXVII
39	Chapitre XXXVIII
40	Chapitre XXXIX
41	Chapitre XL
42	Chapitre XLI
43	Chapitre XLII
44	Chapitre XLIII
45	Chapitre XLIV
46	Chapitre XLV
47	Chapitre XLVI
48	Chapitre XLVII
49	Chapitre XLVIII
50	Chapitre XLIX
51	Chapitre L

KÖNYVNYOMDA R.-T.
ODORHEIU, 1933.